

**RAPLA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2019. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Rapla 2019

Sisukord

Sisukord

Sissejuhatus	4
1. Põhilised tegevussuunad	4
2. Juhtimine	5
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	5
2.2 Eelarve	6
2.3 Projektid	7
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	8
2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest LISA 1.....	8
2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused	9
Noored ja internet: sotsiaalsed riskid ja võimalused	11
Tarkvara RIKS arendus	11
Projekt „Raamatud liikuma“	11
Kogemusi õppereisidelt Iirimaale ja Rootsi	11
2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.....	11
2.4.4 Erialahariduse omandamine.....	12
2.4.5 Töötajate tunnustamine.....	12
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine. LISA 3.....	12
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.....	12
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	13
3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine.....	13
3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud).....	14
3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat).....	14
3.1.2 Perioodika komplekteerimine	15
3.1.3 Auviste komplekteerimine	16
3.2 Inventuurid, mahakandmised	16
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	16
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.....	17
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused	17
4.3 RVL teenindus.....	19
4.4 Laste- ja noorteteenindus	19

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine	19
4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine	20
4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	21
4.4.4 Laste- ja noorteüritused: LISA 4	23
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused.....	24
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vaba aja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.....	24
4.6.1 Kohalikul tasandil	26
4.6.2 Riiklikul tasandil.....	27
4.6.3 Rahvusvahelisel tasandil.....	27
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	28
4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	29
4.9 Andmebaasid.....	30
5. 2020. aasta tegevused.....	30
LISA 1. Personali koolitus.....	31
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	32
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid	32
LISA 4. Laste ja noorteüritused.....	32
LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine	36

Sissejuhatus

Tabel 1

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.18)	KOV-de arv maakonnas	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Teeninduspunkte arv*	Kokku
Rapla maakond	33775	4	18	11	3	29

Üldkasutatavate raamatukogude arv

Maakonnas on 18 üldkasutatavat raamatukogu ja 11 haruraamatukogu. Rapla Keskraamatukogu on maakonna keskraamatukogu ja täidab Rapla valla keskraamatukogu ülesandeid, tal on 3 haruraamatukogu. Valla keskraamatukoguna töötab Märjamaa Valla Raamatukogu, millel on 8 haruraamatukogu. Välisteeninduspunktid töötavad Märjamaa valla Kivi-Vigala haruraamatukogu, Rapla Keskraamatukogu ja Kehtna raamatukogu juures.

2019. aastal likvideeriti Kehtna valla Keava raamatukogu ja Keavast sai Kehtna raamatukogu välisteeninduspunkt.

1. Põhilised tegevussuunad

2019. aastal kasutas raamatukogude teenuseid 37,1% Raplamaa elanikest. Ligi 40% teeninduspiirkonna elanikest oli raamatukogu kasutajateks Vahastu, Hagudi, Juuru, Raikküla, Purku, Kabala, Teenuse, Lelle, Valgu ja Vana-Vigala raamatukogudes ning 44% Rapla Keskraamatukogus. Raplas laenas raamatukogu kasutaja aasta jooksul keskmiselt 22 teavikut ja külastas raamatukogu 14 korda; päevas külastas raamatukogu keskmiselt 159 inimest ja laenutati 244 teavikut. Raplamaalane külastab aastast keskmiselt raamatukogu 5,9 korda ja laenutab 8,3 teavikut.

Maakonna raamatukogude eelarvetest moodustavad komplekteerimiskulud 17,5% (2018 - 17,9%, 2017 - 18,3%), näitaja on kindlas languses.

2019. aastal korraldati maakonna raamatukogudes 526 üritust, 592 näitust ja väljapanekut. Üritustel osales 12252 inimest. Eesti keele aastat ning laulu- ja tantsupeo juubeliaastat tähistasid kõik raamatukogud eriilmeliste ettevõtmistega. Jätkus Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tähistamine.

2019. aastal viidi läbi 218 rühmakoolitust 2318-le inimesele ja 867 individuaalkoolitust 1097-le osalejale. Kasvas individuaalkoolitustes osalenute arv. Raamatukogudes tehtava kasutajakoolituse vajalikkus kasvab, kuna enamik riigi- ja erasektori teenustest on kättesaadavad e-keskkonnas.

2019. aastal liikus Raamatukogudevahelise laenutuse (RVL) teel välja 4748 ja sisse 3911 teavikut. Üha rohkem tellitakse RVL-is raamatud, et pakkuda oma kasutajale suuremat valikut. RVL-i teel tellitust moodustab suure osa koolide soovituslik/kohustuslik kirjandus

õpilastele. Kooliraamatukogude osatähtsus on aastate jooksul vähenenud, vajalikke teavikuid nõutakse rahvaraamatukogust.

Haldusreformi käigus tekkinud suurvaldades on maapiirkondade raamatukogudest kujunenud arvestatavad kogukonnakeskused, mis täidavad üha enam valla teenuskeskuse ülesannet.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellitud digitaalse kirjaoskuse koolituse „E-kogukond“ läbis 44 raamatukoguhoidjat.

Lastetöö põhinäitajad on püsinud stabiilsena viimasel kahel aastal.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud

1.01.2020 on Rapla maakonnas 5 munitsipaalraamatukogu, mis on kantud riigi ja kohaliku omavalituste asutuste registrisse: Rapla Keskraamatukogu, Kehtna raamatukogu, Kohila raamatukogu, Hageri külaraamatukogu ja Märjamaa Valla Keskraamatukogu.

Olukord maakonnas haldusreformijärgselt:

- Vigala vald ühines Märjamaa vallaga. Vastavalt ühinemisleppele said Kivi-Vigala ja Vana-Vigala raamatukogudest 1.01.2019 Märjamaa Valla Raamatukogu haruraamatukogud. Märjamaa Vallavolikogu otsus 20.11.2018 nr 101.

Haldusreformi käigus ei muudetud liidetud raamatukogude (Kivi-Vigala ja Vana-Vigala) koosseisusid ega lahtiolekuaegasid, kuid muudeti raamatukogude töötajatel ametinimetused. Kivi-Vigala haruraamatukogus töötab vanemraamatukoguhoidja ning Vana-Vigalas raamatukoguhoidja. Tööd jätkab Kivi-Vigala haruraamatukogu Päärdu välisteeninduspunkt.

Märjamaa Valla Raamatukogu 5-liikmeline nõukogu on kinnitatud Märjamaa Vallavalitsuse korraldusega nr 278 12.04.2017. 2019. aastal toimus üks nõukogu koosolek.

- 1.01.2019 likvideeris Kehtna vald Keava raamatukogu ja Keavast sai Kehtna raamatukogu välisteeninduspunkt. Kehtna Vallavolikogu otsus 21.11.2018 nr 68.

1.01.2020 jätkavad Kehtna valla raamatukogud: Järvakandi, Eidapere, Lelle, Ingliste, Valtu, Kehtna raamatukogu haruraamatukogudena. Kehtna Vallavolikogu otsus 26.11.2019 nr 135 „Kehtna valla raamatukogude tegevuse ümberkorraldamine”.

Keava välisteenindamispunktis teenindatakse lugejaid 1 kord nädalas.

- Rapla vald moodustus Rapla, Juuru, Kaiu ja Raikküla valdade ühinemisel. 2019. aastal oli Rapla vallas 9 iseseisvat raamatukogu: Rapla Keskraamatukogu, Juuru, Järlepa, Kaiu, Kuimetsa, Vahastu, Raikküla, Kabala ja Purku raamatukogud. 1.01.2020 jätkavad iseseisvad raamatukogud Rapla Keskraamatukogu haruraamatukogudena. Rapla Vallavolikogu otsus 25.04.2019 nr 34 „Rapla valla raamatukogude ümberkorraldamine“.

Rapla Keskraamatukogu põhimäärus ja kasutamise eeskiri kinnitati 31. oktoobril 2019. Põhimäärus ja kasutamise eeskiri jõustusid 1. jaanuaril 2020.

Rapla Keskraamatukogus jätkas tööd 7-liikmeline nõukogu, toimus kaks koosolekut. Arutati raamatukogude ühinemisega planeeritavat struktuurimuutust, põhimääruse ja kasutamise eeskirjade muutmist, eelarve täitmist, peahoone renoveerimise vajadust, investeeringuid, jm.

Haldusreformi käigus ühtlustati puhkus, mis pikenes viies raamatukogus (28 päevast 35 puhkusepäevani), see tõi kaasa lahtiolekupäevade vähenemise 1 töötajaga raamatukogudes.

Raamatukogude lahtiolekuaegades 2019. aastal olulisi muutusi ei toimunud. Seitsmes raamatukogus on kasutusel tagastuskastid, mis võimaldavad raamatuid tagastada töövälisel ajal.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.18. €	Seisuga 31.12.19 €	Muutus %
Eelarve kokku	1196,028	1319,175	10,3%
sh keskraamatukogu	392,461	448,214	14,2%
Personalikulu	775,175	871,346	12,4%
sh keskraamatukogu	295,421	334,831	13,3%
Komplekteerimiskulu	214,002	213,684	-0,1%
sh KOV-lt	149,517	149,979	0,3%
sh riigilt	63,857	63,522	-0,5%
sh keskraamatukogu	55,855	55,524	-0,06%
sh KOV-lt	38,533	38,330	-0,05%
sh riigilt	17,321	17,194	-0,7%
Infotehnoloogiakulu	36,622	38,491	5%
sh keskraamatukogu	12,516	12,139	-3%
*			
*			

Keskraamatukogu eelarveandmed on esitatud koos Alu, Hagudi ja Kodila haruraamatukogudega.

Jätkus töötasude tõus. Kui aasta tagasi oli personalikulude tõus maakonnas 7%, siis 2019. aastal oli see 12%. Märjamaa Valla Raamatukogu ja Kehtna Raamatukogu eelarve tõusud olid üldjuhul seotud raamatukogude struktuuride muutustega. Märjamaa Valla Raamatukogule liideti Kivi-Vigala ja Vana-Vigala raamatukogud, Kehtna raamatukogule liideti Keava välisteenduspunkt.

Kehtna raamatukokku võeti tööle uus direktor, kelle tööülesandeks määrati Kehtna valla keskraamatukogu juhtimine alates 01.01.2020. Töötasude tõus üle maakonna keskmise protsendi olid Kehtna ja Rapla valdades, samas raamatukoguhoidjate töötasu jääb tunduvalt alla Eesti keskmisele töötasule. Kohila raamatukogu juhataja toob välja, et raamatukoguhoidjate palgad on kahjuks madalad, kultuuritöötaja ja haridustöötaja palgavahe maakohas suureneb.

Komplekteerimiseks KOV-idelt eraldatud summad maakonnas suurenesid 0,3%. Teist aastat järjest oli suurim tõus Märjamaa Valla Raamatukogus, kus kohaliku omavalitsuse toetus komplekteerimisele suurenes 57%. Ühtlustati endise Vigala ja Märjamaa valla raamatukogude komplekteerimiskulud. Märjamaa vallas eraldati teavikute soetamiseks 5,97 eurot, Kehtna vallas 4,49 eurot, Kohilas 2,47 eurot ja Rapla vallas 4,69 eurot. Riigilt eraldati teavikute soetamiseks elaniku kohta 1.9 eurot. Komplekteerimiskulu elaniku kohta oli maakonnas 4.4 eurot. Komplekteerimissumma kokku moodustas jätkuvalt 16% jookseveelarvest. Rapla Keskraamatukogu komplekteerimissumma moodustas jookseveelarvest 12,4%.

Investeeringud infotehnoloogiasse kasvasid Kohila raamatukogul 78%. Vahetati välja kaks arvutit ja osteti uus projektor.

Lisatulu eelarvesse teenisid enim Märjamaa Valla raamatukogu - 1973 eurot, ja Rapla Keskraamatukogu - 3888 eurot. Lisatulu Rapla Keskraamatukogu eelarvesse saadi saali välja rentimisega valimisjaoskondadele Raplas, Alus, Hagudis ja 2019. aasta I kvartali saali broneeringutest. Omavalitsuse otsusega tõsteti ruumi rendi tunnitasu alammäära 80%, mis lõpetas praktiliselt ruumi välja rentimise. Väike lisatulu laekus tasulistest teenustest ja Piletimaailma piletite müügi tulust.

2.3 Projektid

Tabel 3

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
Luulekonkursi „Sahtliluule“ korraldamine (Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupp)	25.02.- 30.06.2019	300.00	1 126.00
Huvihariduse ja huvitegevuse täiendav riiklik toetus	2019	1 827.00	1 827.00
Toetus teavikute soetamiseks eraisikult	2019	124.00	124.00
HTM projektitoetus Märjamaa valla huvihariduse ja huvitegevuse toetamiseks	2019	2000.00	
Projekt “Rao Heidmetsa anima- ja filmitöötoad noortele” Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	15.04.2019 - 15.09.2019	350.00	442.00
Muinasjutuõhtute raames MTÜ Teatribussi etenduse “Saladuste puu” korraldamine “Teater maale” programmi toetusel	12.02.2019 - 7.05.2019	465.50	614.50
Projekt “Luulelõunate korraldamine Rapla Keskraamatukogus” Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	01.07.2019 - 15.09.2019	300.00	456.00
Projekt “Rapla valla raamatukogudes toimunud suvelugemise programmi parimate lugejate väljasõit” Rapla valla kultuuritegevuse toetusvoorst	17.09.2019	0,00	1005.00
Projekt “Lugejate kohtumine Soome kirjaniku Antti Tuuriga ja tema loomingu tutvustamine” Eesti Kultuurkapitali Raplamaa ekspertgrupilt	23.09.2019 - 30.11.2019	450.00	750.00
Kultuuriministeeriumi raamatukogude arendamise projektist „Noored ja internet: sotsiaalsed riskid ja võimalused“	01.10.2019.- 30.11.2019	1200.00	1460.00
Projekt “Rapla Keskraamatukogu X kodulooapäeva "Raplamaa maitsed" korraldamine” Eesti Kultuurkapitali	27.11.2019 - 31.12.2019	250.00	730.00

Märjamaa Valla Raamatukogu ja Kohila raamatukogu said toetust riiklikust huvihariduse- ja huvitegevuse (HTM) projektist lastele ja noortele suunatud tegevuste läbiviimiseks (lugemisprogrammid „Loeme koos“ ja „Suvelugemine“; huviringi käivitamine).

Kabala, Inglise, Vana-Vigala raamatukogud iseseisvalt projekte ei esitanud, projektid käisid läbi kohaliku MTÜ, millega tehti koostööd. Helle Rehepapp: „...projekti Teenuse haruraamatukogust ei esitatud. Piirkonnas kirjutab projekte KOP-le või vallale kohalik MTÜ ja raamatukogu teeb nendega koostööd.“

Rapla Keskraamatukogu suvelugemise programmi väljasõidu toetust taotleti Rapla Valla kultuuriprojektist, kuid eraldatud 500 eurot ei kajastu raamatukogu eelarves. Saarioinen Eesti OÜ toetas projekti toetlusega 235 euro väärtuses. „Muinasjutuõhtud mudilastele” hooaeg lõpetati MTÜ Teatribuss etendusega “Saladuste puu”.

Rapla Keskraamatukogus on olnud toeks Eesti Kultuurkapitali toetused: Rao Heidmetsa filmitegemise koolituse ajal loodi 7 lühifilmi; Netikirjariini projekti käigus valmisid õppevideod, mis on vaatamiseks üleval raamatukogu kodulehel; tasustati kahte Luulelõunal esinejat - juulikuus Veronika Kivisillat ja augustis Jaak Johanson; oktoobrikuus oli lugejatega kohtumas Soome kirjanik Antti Tuuri; “Raplamaa maitsete” koduloopäeval esinesid meie maakonnaga seotud toiduspetsialistid Ants Uustalu ja Mari-Liis Ilover.

Kohila raamatukogu sai toetust Luulekonkursi „Sahtliluule“ korraldamiseks.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

2019. aasta lõpuks oli maakonnas 58 raamatukoguhoidjat, neist 13 töötas Rapla Keskraamatukogus. Raamatukoguhoidja kutse on omistatud 40-le raamatukoguhoidjale. Kõrgharidusega raamatukoguhoidjaid on 33, sh. raamatukogundusliku või infoteadusliku kõrgharidusega 23, keskharidusega 25, sh. raamatukogundusliku haridusega 6.

Osalise tööajaga töötas 20 raamatukoguhoidjat. Osalise tööajaga töötasid järgmised raamatukogud: Vahastu, Inglise (koosseis 0,5), Kuimetsa (koosseis 0,75) ja Märjamaa Valla Raamatukogu 4 haruraamatukogu: Haimre (koosseis 0,5), Laukna (koosseis 0,6), Sipa (koosseis 0,6), Teenuse (koosseis 0,5) ja Rapla Keskraamatukogu Kodila haruraamatukogu (koosseis 0,7).

Koosseisude vähendamine maapiirkonnas tähendab, et tööle jäävad valdavalt pensionieas töötajad. Erialase ettevalmistusega töötajat väikese koormusega kohtadele ei leita.

Hageri raamatukogu juhatajale lisandus 0,15 ametikohta, kokku on juhatajal 0,65 ametikohta. See võimaldab kindlasti tõhustada sisetöö tegemist.

Rapla Keskraamatukogu ja Rapla valla külaraamatukogud pidasid mitmeid koosolekuid, jätkamaks 2020. aastal ühise asutusena, aluseks oli Rapla Vallavolikogu otsus 25. aprillist 2019 nr 35 „Rapla valla rahvaraamatukogude ümberkorraldamine“. 31. oktoobril kinnitati uus Rapla Keskraamatukogu põhimäärus ja kasutamise eeskiri, mis hakkasid kehtima 01.01.2020. Rapla Vallavalitsus andis töötajate töölepingud Rapla Keskraamatukogule üle detsembris.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest LISA 1

Koolituste korraldamisel on koostööpartneriteks Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Eesti Rahvusraamatukogu, Eesti Lastekirjanduse Keskus, ETKA Andras, omavalitsused.

2019. aastal pidasid raamatukoguhoidjad olulisemateks kolme koolitust:

- „e-kodaniku juhendajate koolitus“ (16 tundi). Koolitus toimus projekti „e-kogukond“ raames ja selle viis läbi BCS koolitus. Osales 44 raamatukoguhoidjat.
- „Noored ja internet: sotsiaalsed riskid ja võimalused“ (6 tundi). Tartu Ülikoolist tellitud koolitusel osales 26 raamatukoguhoidjat. Koolituse eesmärgiks oli anda osalejatele mitmekülgne ülevaade laste ja noorte digimaailmast, arendada põlvkondadevahelisi jagatud digitaalseid kirjaoskusi, pakkuda uusi ideid oma igapäevatöö tegemiseks .
- „Veebipõhised vahendid reklaami kujundamiseks raamatukogu töös“ (2 tundi). Koolituse eesmärgiks oli õppida kuulutuste, plakatite, teadaannete, postrite tegemist, kasutades internetipõhiseid veebiprogramme (Postermywall.com, Canva.com). Osales 17 raamatukoguhoidjat.

Koolituste teemad kokkuvõtvalt.

Raamatukogude töö korraldamine ja juhtimine: „Kriisideks valmisoleku” koolitus, Esmaabiandja väljaõpe, Eesti Punase Risti esmaabi koolitus, „Avaliku teabe seadus ja isikuandmete kaitse seadus asutuste dokumendihalduses“, Rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemia, koolitus „Kuidas hoiduda kantseliidist”, „21. sajandi raamatukogu“.

Psühholoogia ja suhtlemine: „Raamatukoguhoidja roll täiskasvanute õpimotivatsiooni toetamisel“ (ETKA Andras), „Vähenenud töövõimega inimene – tööandja võimalus“ (Eesti Töötukassa).

Kirjandus- ja kultuurivaldkond: Eesti Lastekirjanduse Keskuse õppepäevad „Laps kirjanduses. 7, Huumor lastekirjanduses”, lugemisprogramm „Lugemisisu“, „Aleksander Sibulale pühendatud erialapäev: esoteerikakirjanduse ja luule vestlusring“, algupärase lastekirjanduse päev „Ridade vahele peidetud“ Tartu Linnaraamatukogus.

Digipädevus: Tartu Ülikooli täiendõppe veebikursus „Infopädevus“, Riigi Infosüsteemide Ameti Küberhügieeni koolitus, Eesti Rahvusraamatukogu koolitus „Ideest ürituseni – interaktiivne kaasamine, visuaalid ja sotsiaalmeedia“.

2.4.2 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Rapla Keskraamatukogu korraldas 2019. aastal maakonna raamatukoguhoidjatele 6 seminar-nõupidamist, 3 õppesõitu ja 3 koolitust, aluseks olid kutsestandardi kompetentsid: kogude kujundamine, lugeja- ja infoteenindus, arendustegevus, juhtimine.

Toimus 7 nõupidamist omavalitsuste ametnike osavõtul, mille keskmes oli töö analüüs statistiliste andmete alusel, halduskoostöö, muudatuste juhtimine.

2019. aastal nõustati kohtadel raamatukogusid 42 korral. Kolmele raamatukogutöötajale tehti väljaõpe kohtadel ja keskraamatukogus.

Tabel 4

Koolituse aeg	Koolituse teema	Koolitaja	Koolituse maht/keskus	Raamatukoguhoidjate arv/ KOV-de arv	Eelarve/Koolituseks kulutatud summa
20.02	Kogude kujundamine Kirjandus komplekteerimine lähtudes sihtrühmade	Tiina Talvet	6	63/4	
18.09		Taimi			
17.04		Jürgens			
18.09		Kaja Kivissaar Krista Kaer			

	infovajadusest	Tauno Vahter			
19.- 20.03 26.- 27.03 14.- 15.05	Lugeja- ja infoteenindus e-kodaniku juhendajate koolitus	BCS Koolitus	16	47/4	Riik
10.04	Lugeja- ja infoteenindus Veebipõhised vahendid reklaami kujundamiseks raamatukogu töös	Katrin Grichin	2	17/4	
22.04	Juhtimine ja arendustegevus RFID süsteemi rakendamine raamatukogutöös	Reet Lubi Ülle Rüütel	4	6/1	
29.05	Lugeja- ja infoteenindus Lastele suunatud sündmuste korraldamine ja läbiviimine	Maigi Novek Polina Tšerkassova muinasjutuvestaja	4	29/4	
31.05	Juhtimine ja arendustegevus Kodulooline õppereis Rapla maakonnas	Kalju Idvand	2	17/1 Rapla vald RaplaKRK	
19.06	Juhtimine ja arendustegevus Õppereis Tallinna Maarjamäe Ajalookeskus Eesti Kommunistide vabastamisvõitluse memoraal	Martin Andreller		42/4	
19.06	Sisekaitse Akadeemia raamatukogu ja tutvumine õppeasutusega	Raile Reigo		42/4	

15.- 16.08	Juhtimine ja arendustegevus Õppereis Soome Vabariiki Helsingi keskraamatukogu Oodi Lappeenranta raamatukogu	Kalli Kukk Kaisu Lahikainen	12	44/4	
27.11	Lugeja- ja infoteenindus Noored ja internet: sotsiaalsed riskid ja võimalused	Maria Murumaa- Mengel	6	25/4	1200
13.11	Juhtimine ja arendustegevus Tarkvara RIKS arendus	Meelis Lilbok	2	25/4	
13.11	Juhtimine ja arendustegevus Projekt „Raamatud liikuma“	Marii Väljataga	2	25/4	
18.12	Juhtimine ja arendustegevus Kogemusi õppereisidelt Iirimaale ja Rootsi	Õie Paaslepp Ingrid Teder	4	29/4	

Hinnanguid maakonna raamatukogudelt:

Märjamaa Valla Raamatukogu direktor Ede Talistu: „Rapla Keskraamatukogu korraldatavaid seminare, koolitusi, õppepäevi hinnatakse raamatukoguhoidjate poolt väga vajalikeks ja olulisteks. Seminaridel toimuvad uudiskirjanduse tutvustused on abiks teavikute komplekteerimisel, samuti on oluline kolleegidega tööalase info ja kogemuste vahetamine. Seminaridel käimised ühildatakse alati RVL-i teenuse tegemisega maakonna kaugematest raamatukogudest ja keskraamatukogust“. Teenuse haruraamatukoguhoidja Helle Rehepapp: „Eriti tõstan esile õppereisi Soome Vabariigi raamatukogudesse, kus sai tutvuda hõimurahva raamatukogude töökorraldusega ja nentida, et nende mured maapiirkonnas on meie raamatukogudega sarnased“.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused

LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Tallinna Ülikooli infoteaduste erialal õpib 1 töötaja.

Meili Andreller omandas Tallinna Ülikoolis sotsiaalteaduse magistri kraadi (infoteadus).

1 töötaja läbib raamatukoguhoidja kutsekoolitust Eesti Rahvusraamatukogus.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Aili Erm - Tänu kiri Rapla Vesiroosi Koolilt; Tänu kiri Filmitalult.

Anne Idvand - Kehtna Vallavalitsuse tänu kiri pikaajalise kohusetundlikku töö eest.

Anneli Vesiallik - Kohila Valla aukiri.

Pille Matt - Piirkondlikul külavanemate tänuõhtul tunnustus raamatu „Tihti tehti tähti” ilmumise eest. Kohila raamatukogu Sahtliluule konkursi preemia „Raamatukogu lemmik“.

Mai Sipelgas - Märjamaa valla ja Märjamaa Valla Raamatukogu tänu kiri pikaajalise töö eest raamatukogus.

Meili Andreller- Täiskasvanud õppija nominent Rapla maakonnas.

Õie Piirmets – Kohila valla aukiri.

Kristiina Bender – ERÜ tänu kiri: “Aasta maaraamatukoguhoidja 2019“ nominent ja Rapla Keskraamatukogu tänu kiri tulemusliku ja südamega tehtud töö eest; Kohila valla meene 20. tööjuubelil.

Hele-Mai Truuts - Rapla vallavanema tänu kiri „Maal elamise päeva“ korraldamisse panustamise eest.

Külli Kahl - Tänu kiri ja meene Omniva poolt - maakonna parim postipunkt.

Mariina Madisson - Kehtna Vallavalitsuse tänu kiri pikaajalise töö eest Lelle raamatukogus.

Urve Nurmik - Märjamaa valla tänu kiri.

Külliki Leinpere – tänu kiri Rapla Keskraamatukogult pikaajalise töö eest.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine. LISA 3

Raamatukogude töökeskkonnad 2019. aastal oluliselt ei paranenud. Väiksemaid remonte ja edasiminekuks oli 7 raamatukogus.

Jätkuvalt vajavad ruumide laiendamist ja remonti: Laukna, Varbola, Haimre, Järvakandi, Hageri (külmad ruumid), Kaiu, Valtu (asub rendipinnal, ruumid on külmad - talvel 10-15 kraadi, vihmaga lasevad katuseaknad läbi), Purku, Hagudi, Juuru raamatukogud. Juuru raamatukogule on kavandatud uued ruumid Juuru koolimaja ühes tiivas, peeti läbirääkimisi ruumide renoveerimise hanke korraldamiseks aastaks 2020.

Asukohaga ei ole rahul Kodila, Laukna haruraamatukogud, mis asuvad külakeskusest eemal.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele

2019. aastal ei tehtud maakonna raamatukogudes töid, mis oleksid parandanud liikumispuudega inimeste juurdepääsu raamatukogu teenustele. 12 maakonna raamatukogus on tagatud ja 17 raamatukogus puudub juurdepääs liikumispuudega inimestele. Juurdepääs puudub: Hageri, Hagudi, Inglise, Järvakandi (asub hoone III korrusel), Kaiu, Keava, Kuimetsa (II korrus), Laukna, Purku (II korrus), Raikküla, Sipa (II korrus), Teenuse, Valgu (II korrus), Valtu (II korrus), Vana-Vigala, Varbola.

Rapla Keskraamatukogusse on ratastooliga sissepääs tagatud kaldtee abil. Välisuksest sissepääsemiseks vajab inimene abi, kuna uks ei avane automaatselt. Esimesel korrusel on inva-WC. II korrusel asuvasse lugemissaali ratastoolis ei pääse.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

2019. aasta lõpuks oli maakonnas 134 arvutitöökohta, neist 68 on kasutajatele ja 66 töötajate käsutuses.

WiFi leviala on kõikides raamatukogudes, Kuusiku ja Keava välisteeninduspunktides, puudub aga Kivi-Vigala Päärdu välisteeninduspunktis.

- 6 raamatukogu soetasid uued arvutid
- 4 raamatukogus suurenes interneti kiirus
- 7 raamatukogu soetasid töötaja arvutile uue Office & Business (2019) kontoritarkvara.

Infotehnoloogilise olukorraga maakonnas tervikuna ei saa rahul olla. Kasutajate arvutitest on 65% vanemad kui viis aastat. Interneti kiirusega ei ole rahul 38% raamatukogudest. Algaval digikultuuriaastal tuleks panustada tehnikasse.

Raamatukogud, mis kasutavad rendiarvuteid, on rahul, sest riist- ja tarkvara ajakohasus on paremini tagatud.

Maret Aavik Hagudi haruraamatukogust: „Mis muudaks väikesed raamatukogud infotehnoloogilises mõttes atraktiivsemaks on see, mida suured raamatukogud teevad - 3D printerid, circuit lõikurid, uus ja põnev tehnoloogia, mida tavakasutaja kodus ei oma. Paraku on väikestes raamatukogudes kasutajate hulk väike võrreldes soetamise hinnaga. Tavakasutaja tasemel riist- ja tarkvara omades jääb raamatukogu paraku infotehnoloogilises mõttes sabassõrkijaks.“

Rapla Keskraamatukogu töötajate kasutuses olevad arvutid on ajakohased. Kasutajatele on soetatud juba eelnevas kasutuses olnud riistvara, mis katab ära põhivajadused. Turvalisuse kaalutlustel soetati uus väline kõvaketas (1 TB), et säilitada raamatukogu pilte ja dokumente. Suurt kasutust leidis fotoskanner, hulgaliselt digitaliseeriti koduloolisi materjale

3. Kogude komplekteerimine ja töötlemine

2019. aastal jätkus Eesti Vabariigi 100. sünnipäeva tähistamine, raamatuturul oli seda märgata. Jätkus „Eesti ...100 aastat“ raamatusarja ilmumine.

Raplamaa rahvaraamatukogudesse osteti 2019. aastal teavikuid 213 327 euro eest. Teavikute ostmiseks kulus ühe elaniku kohta kokku 6,3 eurot, eelmisel aastal samuti 6,3. Kohalikud omavalitsused eraldasid teavikute komplekteerimiseks 149 621 eurot, riik toetas 63 523 euroga (vastavalt 4,4 ja 1,9 eurot elaniku kohta, sama möödunud aastal), muudest allikatest saadi 183 eurot. Maakonnas kustutati 36033 eksemplari raamatuid, 941 aastakäiku ajakirjandust ja 172 auvist.

Rapla Keskraamatukogu Rapla kogusse osteti 2019. aastal teavikuid 38 377 euro eest, millest riigi toetus moodustas 1/3. Komplekteerimiskulu elaniku kohta oli 5,6 eurot, sellest 3,7 eurot eraldas omavalitsus.

Kõik teavikud kataloogiti vähemalt keskmise tasandi kirjesse, liigitati, märksõnastati, lisati raamatu kaanepilt. Kõik eksemplarid võeti RIKS-is arvele, trükiti saatelehed, peeti rahade arvestust, esitati nõutavad aruanded. Eelmise aasta lõpul liideti Kehtna raamatukogu andmebaasi RIKS, aasta jooksul tegeleti kirjete ühitamisega, tööd jätkatakse 2020. aastal.

Rapla maakonna raamatukogudes jätkus kogude korrastamine, vajaliku teaviku leidmine muutus lugeja jaoks paremini arusaadavaks.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Teavikute hankimisel lähtutakse kehtivatest normidest ning kasutajate vajadustest, väga oluline on tasakaalustatud kogu järjepidev kujundamine ja säilitamine. Meili Andreller Kivi-Vigalast võtab kokku: „Kivi-Vigala raamatukogu kogud on koostiselt universaalsed. Kogude komplekteerimisel arvestatakse erinevate lugejagruppide huvide ja vajadustega. Eelistatud on eesti autorite algupärandid ja erinevatel konkurssidel ning romaanivõistlustel auhinnatud ja ära märgitud raamatud, Eesti riiki, kultuuri ja ajalugu käsitlevad teosed, laste- ja noorsookirjandus ning elukestvat õpet toetavad teavikud.“ E-raamatuid komplekteeritud ei ole, raamatukogude töötajad toovad välja lugejate huvipuuduse litsentsivabade e-raamatute kasutamise vastu. Rapla Keskraamatukogu ostis õiguse kasutada kahte e-jadaväljaannet.

Raplamaa raamatukogude jooksevkuludest moodustavad komplekteerimiskulud 17,5% (2018 - 17,9% , 2017 -18,3%), näitaja on kindlas languses.

2019. aastal moodustasid annetused 12% lisandunud raamatute eksemplaridest (1963 eks), enamus neist jõudis kogudesse Eesti Hoiuraamatukogu vahendusel, samuti annetasid (hulgi)müüjad ja eraisikud. Perioodikaväljaannete puhul on näitaja kõrgem, annetatud ajakirjandusväljaanded on väikeste külakogude jaoks endiselt oluliseks täienduseks. Suuremas eksemplaarsuses saadi annetusena näiteks:

- Käitumisjuhised kriisiolukordadeks 34 eks
- Harkkila, J. Värviline muumiorg 30 eks
- Metsaomaniku teatmik 25 eks
- Remes, I. Piraadid 20 eks
- Alvela, A. Loodusmärkide leidmine ja tundmine 15 eks
- Järvakandi vald: algus, kulg, lõpp 14 eks

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

2019. aastal hangiti Raplamaa raamatukogudesse 173631 euro eest raamatuid, kogu komplekteerimissummast moodustas see 81,4 %. Kogudesse osteti 13698 nimetust, sellest 14369 eksemplari raamatuid. Eelmise aastaga võrreldes on seda 484 eksemplari rohkem, peamiselt tänu Märjamaa valla komplekteerimissummade tõusule (haldusreformiga ühinenud valdade eelarvete ühtlustamine). Märjamaa raamatukogu vanemraamatukoguhoidja Marje Laev: „Võrreldes 2018. aastaga tõusis teavikute soetamise raha 2700 € võrra, seda tänu KOV rahaliste vahendite suurenemisele. 2019. aastal oli võimalik osta 221 raamatut enam kui 2018. aastal, mistõttu sai komplekteerida nõutavamaid teavikuid mitmes eksemplaris ning suurendada õpilaste soovitusliku kirjanduse eksemplaride arvu.“

Hangitud raamatutest 78,1% moodustas ilu- ja lastekirjandus. Mitmes aruandes olid raamatukogutöötajad viidanud raskusele hankida kogudesse heatasemelist uut liigikirjandust, suure osa ilmuvast moodustavad eneseabi- ja kokaraamatud, samas paljud teemad on katmata.

Võorkeelset raamatut osteti Rapla maakonda 457 eksemplari, 41,4% neist olid venekeelsed. Iga maakonna elaniku jaoks lisandus kogudesse 0,4 ostetud raamatut. See on keskmine, väga väikeste (haru)raamatukogude komplekteerimissummasid on püütud suurendada ja näiteks Teenuse haruraamatukogu sai 2019. aastal osta iga oma teeninduspiirkonna elaniku jaoks ühe raamatu.

Rapla Keskraamatukogusse osteti 2019. aastal 3771 eksemplari (3197 nimetust) raamatuid. Ostetud raamatutest moodustas ilu- ja lastekirjandus 70%. Lugeja eelistab laenutada uuemat ilukirjandust, järjekordade pikkusest olenevalt hangiti lisaeksemplare Rapla kogusse. Endiselt pööratakse lasteraamatule suurt tähelepanu, suurimas eksemplaarsuses lisandus koolis vajaminevat kirjandust, need raamatud kuuluvad suure laenutuskooormuse tõttu füüsiliselt kõige rohkem, näiteks A. Perviku „Kunksmoori“ osteti Rapla kogusse 10 raamatut, see oli ka suurim lisandunud eksemplaride arv ühe nimetuse kohta.

Annetusena lisandus kogusse 285 eksemplari raamatuid. Raamatu ringlus Raplas oli aruandeaastal 0,8.

Keskmine Raplamaale ostetud raamat maksis 2017. aastal 12,23 eurot, 2018. aastal 12,56 eurot ja 2019. aastal 12,16 eurot. Madalam keskmine hind annab tunnistust sellest, et suur hulk raamatuid sai hangitud allahindlusega sooduspakkumistelt. Endiselt tuuakse aruannetes välja komplekteerimissummade ebapiisavus. Mariina Madisson Lelle raamatukogust: „Raha vähesuse tõttu jäävad soetamata kallimad raamatud (hinnaga 20 eurot ja enam), mõned neist on võimalik hiljem soodushinnaga osta. Suur vajadus on lastekirjanduse kordustrükkide järele. Paljud koolide kohustusliku kirjanduse nimekirjades olevad raamatud on lagunened ja määrduend ning neid on piinlik välja laenutada.“ Koolikirjanduse puudust tuuakse välja paljudes aruannetes. Kulunud raamatud asendatakse võimalusel uustrükkidega, aga suuremat eksemplaarsust pole võimalik rahapuudusel enamasti tagada. See pole ainult väiksemate raamatukogude mure ja ei käi ainult koolikirjanduse kohta. Kristiina Bender Kohila raamatukogust: „Kahjuks raamatukogu ei saa kõiki soovitud teavikuid sellises mahus komplekteerida kui on lugejapoolne nõudlus. Pidevalt on reserveeritud teavikute üldine järjekord 100 trükise ringis, eelkõige on tegemist uudiskirjandusega.“ Lisaks lastekirjandusele, Petrone Prindi Minu-sarja reisiraamatutele ja alati populaarsetele Kivirähkile, Tohvriile ja Lemberile/Erichile osteti Raplamaa raamatukogudesse suuremas eksemplaarsuses eesti autorite raamatuist näiteks:

- Tiiu talu tütrekene Ernits, Marje 27 eks
- Uudiseid Nebošovost Einberg, Indrek S. 25 eks
- Verihurmade aed Raud, Piret 23 eks
- Hundihüüdja Tammar, Mari 22 eks
- Kättemaks : romaan imelikust teekonnast Pöder, Rein 21 eks

RVL-i teel laenutati 2019. aastal 8657 raamatut, teenus on raamatukogutöötajate hinnangul endiselt väga vajalik.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2019. aastal telliti Rapla maakonda perioodikat 38253 euro eest. Perioodika tellimissummasid tuleks suurendada, aga väljaanded kallinevad pidevalt ja kasutajate huvi on tellimisvõimalustest suurem. Meili Andreller Kivi –Vigalast: “Nimetuste arvu vähenemine on pöördvõrdeline tellimishindade kasvuga. Võrreldes 2018. aastaga on perioodika tellimishinnad tuntavalt tõusnud ning ostetud ajakirjade arv 11 võrra vähenened.”

Rapla Keskraamatukogusse lisandus 155 aastakäiku ajakirju, 56 aastakäiku ajalehti. Lugejate hulgas on populaarsed erinevad käsitööajakirjad, mida komplekteeriti mitmes võorkeeles. Riigi raha kultuuriajakirjanduse tellimiseks kulus 706 eurot, kõige rohkem laenutatud ajakiri Raplas linnas oli Pööning.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Kristiina Bender Kohila raamatukogust: „Raamatukogu komplekteerib auviseid valikuliselt. Kohapeal on loodud tingimused filmide vaatamiseks, mida lapsed meelsasti kasutavad. Juhul kui raamatukogud saaksid soodustingimustel osta kombineeritud auviste laenutuslitsentse, ostmise protsess muutuks kergemaks ja lihtsamaks, siis kindlasti suurendaksime komplekteerimist.”

2019. aastal osteti Rapla maakonda 53 ja annetusega saadi 25 auvist, sellest Rapla Keskraamatukogusse osteti 28 auvist ja annetusega lisandus 9, osteti 8 lauamängu ning annetusega lisandus 7 koduloolist multimeediateavikut.

Maakonna raamatukogud, kus puuduvad võimalused auviste kohapealseks kasutamiseks, neid ka ei soeta

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Inventuuri viis 2019. aastal läbi 7 raamatukogu. Kogudest kustutati 14757 eksemplari raamatuid. Järlepa raamatukogu kustutas 8066 raamatut 2012. aastal likvideeritud Härgla raamatukogu kogust, kus asub Järlepa raamatukogu laenutuspunkt.

Mitmes raamatukogus paigutati kogud inventuurijärgselt ringi ja varustati uute viitadega.

Rapla Keskraamatukogust kustutati 2019. aastal 11071 raamatut, 7368 neist ilu- ja lastekirjandus. 1441 raamatut olid võõrkeelsed, 1126 neist venekeelsed. Maha kanti 151 aastakäiku ajakirju, 86 auvist, 6 elektroonilist ja 11 muud teavikut. Kustutatud teavikuid müüdi Raamatukohvikus juunis ja oktoobris, vähemväärtuslikud raamatud paigutati kaasavõtmiseks tasuta raamatute riiulisse.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Suuri muudatusi teeninduse korralduses maakonna raamatukogudes ei toimunud.

Kohila raamatukogu direktor Kristiina Bender toob välja, kuidas kasutatakse ja milliseid võimalusi pakub raamatukogu e-teenindus RIKSWEB-is.

Lugeja saab ise tagastustähtaega pikendada, teostada otsingut, reserveerida endale vajaminevad teavikud, saata raamatukogule e-kirja, jälgida uudiskirjandust, saada infot raamatukogu ürituste ja statistika kohta, samuti on võimalus kommenteerida ja hinnata loetud teavikuid. Kohila raamatukogu kasutajad külastasid e-teenindust 1963 korral ja teostasid 884 otsingut. RIKS tuli välja mitme uuendusega, mis teevad lugejateeninduse põnevamaks ja pakuvad kasutajale uusi võimalusi. Näiteks kiirpikendamislünk, kus lugejale saadetakse tagastustähtaja saabumisel 24h kehtiv lünk, millele klõpsates saab ühe hiiereklopsuga pikendada oma raamatud. Või uuendus, kus laenutuslitsentil on välja toodud summa, mille lugeja on raamatukogu teenuseid kasutades kokku hoidnud.

Tarkvara RIKS e-teenuseid kasutab maaraamatukogudes siiski väike osa lugejaid. Valdavalt kasutatakse reserveerimist ja otsingut.

Raamatukogudes levib WiFi võrk, mida inimesed kasutavad aktiivselt oma nutiseadmete ja sülearvutitega.

Rapla ja Kehtna valla ja Eesti Posti vahel on sõlmitud frantsiisileping postiteenuse osutamiseks. Teenust osutatakse Hagudi, Kaiu ja Lelle raamatukogudes. Rapla Keskraamatukogus asub SA Eesti Draamateater „Piletimaailma“ müügipunkt.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Maakonna raamatukogudes on kasutajatele 68 arvutit. 2019. aastal märkis AIP-i kasutamise suurenemist 24 raamatukogu. Seega avalike arvutite kasutus raamatukogudes ei ole vähenenud.

Tasulistest teenustest kasutatakse printimis- ja skaneerimisteenust ning paljundamist. Suurenenud on ID-kaardiga tehtavad toiminguid – e-teenuste kasutamine, digiallkirjastamine. Ülle Ämarik Valgu haruraamatukogust võtab kokku olukorra tervikuna: „Avaliku teabe kättesaamise võimaldamiseks andmesidevõrgu kaudu on raamatukogul kolm internetiühendusega arvutit, mis on piisav, järjekordi arvutikasutusele pole. Internetiühenduse kiirus on mõningate toimingute jaoks ebapiisav ja vajaks tõstmist, samuti vajaks riist- ja tarkvara kaasajastamist.“

Rapla Keskraamatukogus registreeriti 2019. aastal AIP-i arvutite kasutuskordi 2825, millest kolmandik olid laste ja noorte arvutikasutused. Arvutite kasutus võrreldes 2018. aastaga kasvas 361 võrra. Kasvas printimis- ja skaneerimisteenust vajavate klientide arv. Tõusis kasutajate huvi kohaliku omavalitsuse veebilehel avaldatud dokumentide vastu.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Uusi teenuseid 2019. aastal ei lisandunud.

2018. aastal kasutas Raplamaa elanikest raamatukogude teenuseid 36,6%, 2019. aastal oli see protsent 37,1. Statistiliste näitajate väike vähenemine (laenutused ja külastused) tulenesid järgnevast:

- likvideeriti Keava raamatukogu, kus jätkas tööd välisteeninduspunkt, mis on avatud 1 kord nädalas 8 tundi;
- haldusreformi käigus ühtlustati puhkus, mis pikenes viies raamatukogus (28 päevast 35 puhkusepäevani), see tõi kaasa lahtiolekupäevade vähenemise 1 töötajaga raamatukogudes.

Kasvava elanikkonnaga omavalitsuses raamatukogude kasutamine suureneb. Kohila raamatukogu direktor Kristiina Bender: „Kohila vald on kasvav ja arenev vald. Lugejate arv kasvas 113 lugeja võrra. Kui aastal 1999 oli Kohila raamatukogu lugejate arv 1177, siis 2019 on lugejaid 1940. Kunagi (ka mitte 80ndatel) ei ole raamatukogul olnud nii palju lugejaid kui praegu.“

Rapla linnas kasutas raamatukogu teenuseid 2019. aastal 3265 inimest (hõlve oli 47%), Alu, Hagudi ja Kodila haruraamatukogudes 771 inimest. Raamatukoguteenuste kasutajaid kokku oli 4036 inimest, so 44% teeninduspiirkonna elanikest.

Rapla Keskraamatukogu Kuusiku välisteeninduspunkti põhitegevuseks on teavikute laenutamine ja päringutele vastamine. Kuigi lugejatest pensionärid on jäänud endiselt aktiivselt teeninduspunkti külastama, on sealne registreeritud lugejate arv aasta-aastalt vähenenud. Ilmselt ei ole väike välisteeninduspunkt uute lugejate jaoks piisavalt atraktiivne võrreldes mujal kättesaadavate kaasaegsete raamatukoguteenustega. Küll aga eakamatele inimestele pakub teisipäevane raamatukoguvõimalus ühtlasi kohtumis- ja suhtlemisvõimalust. Kuusiku välisteeninduspunkti lugeja on öelnud: „Hea, et raamatukogugi on“.

Raamatu- kogu	Lugejad 2018	Lugejad 2019	Muutus (+-)*
Linna/maak. rmtk	12347	12547	+200
Sh keskk	4007	4036	+27

*Peale haldusreformi

Raamatu- kogu	Külastused 2018	Külastused 2019	Muutus (+-)*	Virtuaal- külast. 2018	Virtuaal- külast. 2019	Muutus (+-)*
Linna/maak. rmtk	203488	200038	-3450	168103	163497	-4606
Sh keskk	55965	57036	+1071	33302	30657	-2645

*Peale haldusreformi

Raamatu- kogu	Laenut-d 2018	Laenut-d 2019	Muutus (+-)*	Päringud** 2018	Päringud** 2019	Muutus (+-)*
Linna/maak. rmtk	280166	278976	-1190	7399	7511	+112
Sh keskk	84205	83143	-1062	1039	1097	+58

Virtuaalkülastuste viimaste aastate tõus asendus langusega. Tuuakse välja, et külastuste loendamine sõltub programmist ja ei ole tõene. Kindlasti on üheks külastuste vähenemise põhjuseks ka info kättesaamine sotsiaalmeediast, mistõttu kodulehte kasutatakse vähem. Mariina Madisson Lelle raamatukogust: „Virtuaalkülastuste arv vähenes 880 külastuse võrra. Ilmselt ei ole blogi vormiliselt enam nii populaarne kui tänapäevased muud interneti suhtluskeskkonnad ja just noorem põlvkond eelistab kaasaegsemaid suhtluskanaleid. Siiski leian, et virtuaalkülastuste arv on endiselt piisavalt suur ja raamatukogu blogil on oma kindlad regulaarsed kasutajad.“

Raamatukogudes levib WiFi võrk, mida kasutatakse aktiivselt fuajeedes ja muid avalikke teenuseid pakkuvates ruumides (näitusepinnad, saalid, rühmaruumid), mis on kasutajatele avatud. Maakonna raamatukogud ei kasuta elektroonilist loendamist välisruumides ja arvestatav osa külastusi jääb registreerimata.

Anne Idvand Eidapere raamatukogust: „Laenutuste top’e teen meelega väga vähe, kuna need näitavad rohkem statistikat. On palju väga häid raamatuid, mis vääriskid rohkem lugemist. Kuigi lugemine on igal juhul hea, mõjutab raamatute top ehk liialt inimest. Raamatute top on nagu rõivaste kiirmoekett, ei näita alati teksti tõelist kvaliteeti.“

Infopäringud

Raamatukogudele esitatud infopäringute arv oli 7511 (võrreldes eelmise aastaga +112). Suurimateks päringute esitajateks on jätkuvalt õppijad, kelle päringud on seotud kooli- ja

uurimistöödega. Tuuakse välja, et vähenenud on nn. kirjanduslikud päringuid, enamasti on päringud seotud igapäevaeluga (Euroopa ravikindlustuskaardi tellimine, sõidugraafikud, loomakaitse, Eesti Energia, digilugu, mälestusmedalid jm). 2018. aastal oli palju päringuid transporditeenuste kohta.

Rapla Keskraamatukogu bibliograaf toob välja, et päringutele vastamisel olid ajamahukamad koduloolised päringud ning väikese tekstiosa põhjal luuletuste ja autorite tuvastamine. Infopäringuid registreeriti kokku 1097, millest Raplas 511.

4.3 RVL teenindus

	2018	2019
RVL välja	5010	4748
RVL sisse	4095	3911

Raamatukogudevaheline laenusus (RVL) väheneb. Vallasisene RVL teenus toimib paremini Märjamaa ja Kohila raamatukogudes.

Rahvaraamatukogu seadus §15 (4) „Rahvaraamatukogu kogudes puuduvad teavikud tellitakse lugeja soovil ja kulul teistest raamatukogudest“. Raamatukoguhoidjad tõdevad, et lugejad ei ole valmis RVL-i eest maksma, seega pakiautomaadi või postiteenuse kasutamine ei tule kõne alla. Jätkuvalt teevad RVL-i raamatukogutöötajad koos vabatahtlikega. Maakonnasisene RVL on lugeja jaoks tasuta, teistest raamatukogudest tellitud raamatute postikulu tasub lugeja.

Alustasime maakonnasisese projektiga „Raamatud liikuma“ 2019. aasta lõpus. RVL-i ringi pikkuseks on 120 kilomeetrit, alustame Raplast ja läbime 11 raamatukogu. Plaan on ring käima panna kord kuus, teavikuid saab tellida Raplast või marsruudile jäävast raamatukogust. Võimalusel ühildame RVL-i ringi uue raamatu paki kohaletoimetamisega.

RVL-i teel tellitakse üha rohkem raamatuid, et pakkuda raamatukogu kasutajale suuremat valikut. RVL-i teel tellitust moodustab suure osa koolide soovituslik/kohustuslik kirjandus õpilastele. Kooliraamatukogude osatähtsus on aastate jooksul vähenenud, vajaminevaid teavikuid nõutakse rahvaraamatukogust. Koostöö kooli- ja rahvaraamatukogude vahel ei toimi.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjandust komplekteeritakse vastavalt laste huvisid ja arengut silmas pidades ning koostöös kooli kirjandusõpetaja ja lasteaia pedagoogidega ning peetakse silmas Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusi. Suurenenud on vajadus lastekirjanduse kordustrükkide järele, kuna esmatrükkid on lagunened ja määrdunud. Huvi on tõusnud lauamängude vastu, mida mängitakse kohapeal ja laenutatakse koju.

Oleme rohkem komplekteerinud inglisekeelset kirjandust, mida noored aktiivselt loevad. Märjamaa raamatukogu direktor Ede Talistu kirjutab: „Kuigi soovitusliku kirjanduse nimekirjades on jätkuvalt palju n.ö vanu lasteraamatuid, teeb head meelt, et järjest rohkem on õpetajad hakanud soovitama uuemat laste- ja noorsookirjandust (eriti algklassides). Valikuid

soovitatakse lastel teha näiteks autori, raamatu mahu või ilmumisaaja järgi. Seega usaldatakse raamatukoguhoidja soovitusi ja valikuid.”

RVL on lasteraamatute osas kasvanud.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 6

Rmtk	Lug- d 2018	Lug- d 2019	Muutus (+/-)*	Külast- d 2018	Külast- d 2019	Muutus (+/-)*	Laenut 2018	Laenut 2019	Muutus (+/-)*
Linna/maak. rmtk	3631	3774	+143	67991	65050	-2941	40625	39072	-1553
Sh keskk	954	975	+21	14668	14400	-268	10180	9708	-472

Maakonna lastetööd hindame rahuldavaks vaatamata sellele, et laste külastused ja laenutused on vähenenud. Üldine elanikkonna vähenemine mõjutab laste arvu piirkondades. Kohtades, kus õpilaste arv koolis on kahanenud, on ka lastetöö näitajad languses (Kivi- Vigala). Kohilas vähenes külastuste arv, kuna 2019. aastal ei toimunud enam senises mahus Kohila mõisakooli koolitunde raamatukogu ruumides.

11 raamatukogu märgivad, et 2018. aastal tihenes koostöö lasteaedade ja koolide õpetajatega. „Eelmisel aastal oli raamatukogul hea koostöö Männi ja Sipsiku lasteaia, Kohila mõisakooli ja koolituskeskusega ning gümnaasiumi algklassiõpetajatega,” kirjutab Kohila Raamatukogu juhataja Kristiina Bender. Kehtna raamatukogu juhataja Silvi Lukjanov ütleb: „Laste- ja noorteteeninduses teeme koostööd Kehtna piirkonna kõikide lasteasutustega - lasteaed, koolid, kunstide kool, noortekeskus. Tihedam koostöö on Kehtna Põhikooli ja Kehtna Kutsehariduskeskusega, millega toimuvad tihti ühised üritused või õpilastööde näitused.” Hagudis on tõusnud laste osakaal nii lugejate kui laenutuste osas, mis on seotud õpilaste arvu kasvuga koolis. Lastetöö näitajad on tõusnud sellistes väiksemates kohtades nagu Hageri, Valgu, Varbola, Laukna, Valtu, Teenuse ja Vahastu. Rapla Keskraamatukogu lastetöö spetsialistid ütlevad, et õpetajatega on hea koostöö ja seetõttu on parem pakkuda sobilikke raamatukogutunde ja tagada soovitusliku õppekirjanduse piisavat olemasolu.

Märjamaa raamatukogu direktor Ede Talistu ütleb: „On piirkondi, kus suvekodudesse või vanavanemate juurde puhkama tulnud lapsed on agaralt kasutamas kohalikke raamatukogusid (Varbola, Valgu, Märjamaa, Teenuse).” Teenuse raamatukoguhoidja Helle Rehepapp kirjutab: „Lapsi on piirkonnas vähe, kuid külastuste arv on suurenenud tänu vanaemadele, kes küllatunud lapselapsi raamatukokku kaasa võtavad.“ Varbola raamatukoguhoidja Monika Kase: „2019. aasta kujunes lastetöös edukaks. Kasvas nii lugejate, külastuste, kui ka laenutuste arv. Sellise kasvu tingis väga hea koostöö Varbola Algkooli ja lasteaiaiga.” Vana-Vigala raamatukoguhoidja Mare Ülemaante lisab: „Lapsed on hakanud käima rohkem raamatukogus, sest neid on suunanud raamatukogusse noorsootöötaja.” Vahastu raamatukoguhoidja Irma Robam aga põhjendab: „Eraldi toon välja, et laenutuste märkimisväärsele tõusule on mõjunud ühe konkreetse perekonna raamatukogu külastused ja laenutused. Antud kodus väärtustatakse raamatuid, loetakse palju ja nutiseadmete kasutamine on reguleeritud/piiratud.”

Raamatukogu kasutatakse ajaveetmise kohana. Ooteaega koolibussi väljumiseni sisustatakse lauamängude mängimise või koolitööde tegemisega. Juuru raamatukoguhoidja Malle Talvoja kirjutab: "Raamatukogus on võimalik arvutit kasutada, referaadi materjale otsida,

heliraamatuid kuulata, lauamänge mängida, omavahel suhelda.”

Viies raamatukogus parandati lasteala füüsilist keskkonda. Kabala raamatukogus on noortele ja lastele kott-toolid ehk lugemispesad. Purku raamatukoguhoidja Heidi Pregel ütleb: "Raamatukogu ruumid on soojad ja valgusküllased. Uuendasin lastenurga kujundust. Soetasin uue vaiba ja kaks kott-tooli, kus lapsed saavad end mugavalt tunda." Rapla Keskraamatukogus paigutati lastealal ümber mööblit, mis lisas juurde liikumisruumi, mõjub värskelt ning tekkis parem ülevaade raamatute paiknemisest.

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Tööd lastega peetakse raamatukogudes oluliseks. Ettelugemised, teemapäevad, raamatukogutunnid, töötoad, näitused, pühade tähistamine, öölugemised, raamatulaagrid on aega ja tööd nõudvad tegevused, mida tehakse, et lapsi lugemise ja raamatute juurde juhatada.

Kuimetsa raamatukoguhoidja Elerin Vilumets kirjutab: "Leian, et kõik sellised tegevused nagu mängimine, meisterdamine, lugude jutustamine ning ettelugemine, kujundavad ja arendavad lugemisharjumusi. Seetõttu on kohalikul raamatukogul väga oluline roll täita laste lugema meelitamisel, mitte sundimisel ning sobiva keskkonna loomisel."

Eesti Lastekirjanduse Keskuse algatatud üleriigilise lugemisprogrammiga „Aitan lapsi raamatute juurde” liitusid Valgu ja Kivi-Vigala haruraamatukogud. Raamatukogud said põneva Rampsu raamaturiiuli. Valgus liitusid projektiga kõik algklasside õpilased (kokku 22 õpilast, kellest lõpetas projekti 14).” Kokku osales programmis 78 last.

Raplamaal toimub populaarne maakondlik internetipõhine mäng „Netikirjariin” (5.-8. klassile), mis on jätkuvalt osavõturohke. Raamatukoguhoidjad abistasid võistkondi raamatute hankimisel, juhendasid andmebaaside kasutamist ja aitasid videoklippide tegemisel. Mängus osales 39 võistkonda maakonna 11 koolist (mullusega võrreldes 3 võistkonda rohkem). 5.-6. klassidest olid parimad Järvakandi, Kohila Mõisakooli ja Rapla Kesklinna Kooli võistkonnad. 7.-8. klassidest Valtu, Rapla Vesiroosi Kooli ja Kaiu Põhikooli võistkonnad. Kodutööna valmisid reklaamklipid, seekord teemal „Lugu loos”. Zürii hindas parimateks Järvakandi ja Märjamaa võistkondade töid. Tänu projektirahastuse toele saime tellida TTÜ õppejõud multimeedia spetsialist Tiina Kasukilt reklaamklipi tegemise õpetuse video vahendusel. Uus oli see, et Socratic keskkonnas said võistlejad küsimustele vastata oma valitud järjekorras.

Kirjanikega kohtumised on alati oodatud. 2019. aastal kohtusid 10 kirjanikku Raplamaa raamatukogudes laste ja noortega. Ilmar Trull kohtus Alu ja Rapla lastega, Aidi Vallik oli raamatukogupäeval Hageri raamatukogus, Juuru lapsed kohtusid Marko Kalduri ja tema Valge Tähekiirega, Kohila mõisakoolis olid külas Kairi Look ja Aidi Vallik. Anti Saar ja Heli Künnapas kohtusid Märjamaa ja Kivi- Vigala lastega ning Kehtna Põhikoolis olid külas Jaan Keskel ja Anu Laansalu. Raplast pärit Ene Sepp kohtus Rapla Kesklinna Kooli õpilastega, kus tutvustas oma uut noorteromaani “Taeva tühjad tribüünid”. Ettekannet toetas sisukas pildishow. Rapla koolinoortega kohtus Prantsusmaal elav eestlannast noortekirjanik Koidu Ferreira, kes on kirjutanud noortele suunatud fantaasiaraamatute sarja „Domineeriv värv”. Sari on noorte seas populaarne ja tõi kohale palju huvilisi.

Muusik ja muinasjutuvestja Polina Tšerkassova esines Märjamaa põhikooli õpilastele rahvusvahelisel muusikapäeval ja Purku lastele raamatukogu päevade raames. Inglise raamatukogus töötav lasteraamatute „Nukupiiga Saara Kai“ ja „Väike Villem“ autor Pille Matt oli külas Hageri koolis öölugemisel ning Kohila Mõisakooli õpilastel.

Märjamaa Valla Raamatukogu alustas 2019. aastat uue lugemisprogrammiga „Loeme koos“,

mis oli suunatud kuni 8-aastastele lastele ja nende vanematele. Programmis osales 44 last, kõige noorem osaleja oli kolmeaastane. Eesmärgiks oli tuua lapsi koos vanematega raamatukokku, et seal koos raamatut valida, laenutada, kodus lapsele ette lugeda ja arutada raamatu sisu üle. Lapse ülesandeks jäi pilt joonistada.

Toimus traditsiooniline üleriigiline kirjandusmäng 3.-4. klassidele, mille algatas sel hooajal lastekirjanduse keskus (Nukitsa konkurssi sel aastal ei olnud). Rapla maakonna eelvoorus osales 14 võistkonda seitsmest koolist - Raplast, Märjamaalt, Kohilast, Kaiust ja Hagudist. Enim punkte kogus Hagudi Põhikooli võistkond, kes esindas Rapla maakonda kirjandusmängu finaalis.

Ettelugemise võistlusel "Heal meelel ja ilusal keelel" osales Rapla maakonna eelvoorus 25 õpilast Rapla, Kohila, Märjamaa, Vana- Vigala, Kaiu ja Kivi- Vigala koolidest.

Põhjamaade kirjandusnädal „Pidu Põhjalas“ viidi läbi kolmes raamatukogus: Raplas, Kohilas ja Märjamaal. Valikraamatuteks olid väikestele lastele Astrid Lindgreni "Pipi Pikksukk" ja noortele Jostein Gaarderi "Sofie maailm". Rapla koolide õpilastele ja lasteaialastele toimus 5 hommikulugemist. Märjamaa raamatukogus meisterdasid lapsed endale Pipi raamatu, kuhu lapsed said joonistada või kirjutada asju, mida nad Pipile sünnipäevaks kingiksid. Sünnipäevatoridi asemel maiustati maitsvate Pipi pannkookidega.

Vabariigi aastapäeva tähistamiseks eksponeeriti Märjamaa raamatukogu kodulootoas Eesti Panga muuseumi rändnäituseid „Eesti raha margast kroonini“ ja „Euroraha“, mis andsid väga põhjaliku ja huvitava ülevaate Eestis käibel olnud maksevahenditest. Õpetajad korraldasid näituse külastamise klassidele ühiskülastusena ja tegid vastavateemalise koolitunni raamatukogus. Pärast näituse ja lisamaterjalidega (olid näitusega kaasas) tutvumist kontrolliti laste teadmisi testlehtede abil, mis olid koostatud Eesti Panga poolt.

Märjamaa Valla Raamatukogu osales ülevabariigilisel „Maal elamise päeval“ Märjamaa vallas. Raamatukogu tutvustas sel päeval (28.09.2019) huvilistele raamatukoguteenuseid ning viidi läbi raamatute parandamise õpituba. Lastele korraldati orienteerumismäng ja kirjanduslike ristsõnade lahendamine raamatukoguga tutvumise eesmärgil.

Muinasjutuõhtud septembrist maini kord kuus Rapla Keskraamatukogus olid jätkuvalt populaarsed. Esinejateks on olnud Raplamaalt pärit jutustajad. Hooaega alustas septembris Pärnu matemaatikaõpetaja ja jutuvestja Jaak Känd, kes esitles oma luuleraamatut „Elevandid pasundavad unenägudes“ ning jutustas lugusid. Hooaeg lõppes teatrietendusega Teatribussi näitlejatelt. Muinasjutuõhtutel on alati väljas raamatunäitus – temaatiline või uudiskirjandus. Lisaks lugude jutustamisele saab muinasjutuõhtutel laulda, mängida mängu ja meisterdada.

Rapla Keskraamatukogus toimusid esmakordselt üheksal korral jõuluhommikud. Raamatukogu saal oli kohandatud hubaseks lugemispesaks, kus raamatukogutöötajad lugesid lasteaia- ja kooliõpilastele jõulujutte, lisaks lauldi koos jõululaule ning loeti jõululuuletusi.

Kolmandat hooaega käib Rapla Keskraamatukogus sügisest kevadeni 2 korda kuus laste ettelugemist kuulamas teraapiakoer Cammi. Loodame, et koostöö Eesti Teraapiakoerte Ühinguga jätkub, sest nõudlus on olemas. Tagasisidest saime teada, et lastel paranes lugemisoskus ja esinemisjulgeus.

Raamatukoguhoidjad otsivad võimalusi laste lugemisharjumuste kujundamiseks ja arendamiseks, et pakutu oleks huvitav, omanäoline ja mänguline. Näiteks Purku raamatukogus jätkus juba traditsiooniks saanud kinoõhtu „Muumi Plaza“. Alu raamatukogu eestvedamisel toimus Rao Heidmetsa juhendamisel animafilmi tegemise koolitus. Filmipäevad lõppesid piduliku õhtuga koos sõprade ja perekonnaga, kus vaadati ühiselt kursuslastel valminud lühifilme. Töövarjupäeval Alu raamatukogus tutvus raamatukogu tööga IX klassi

poiss Siim, kes rääkis klassikaaslastele õpitust inglise keeles.

Raplas toimus teist aastat raamatunäituse tund „Lugeja soovitab”. Rapla Kesklinna Kooli 6A klassi õpilane Kirke Teder viis läbi raamatuid tutvustava tunni, milles ta õpetaja Koidula Taku soovil tutvustas näitusele välja pandud kirjandust. Klassikaaslase soovitusel laenutasid mitmed õpilased näitusele raamatuid.

Kohila raamatukogu pakub kogukonna kunstnikele, hobikunstnikele ja loojatele näitusepindu, kus eksponeerida noorte kunsti. Suurt tähelepanu pälvis Kohilast pärit noore looja Kristi Kullerkupu fotonäitus „Krisse X Lasna“ ja elevust tekitas laulja Greesi Desiree Langovitsi fotonäitus „hipstaLOVE“. Külastajad said imetleda Kadi Kurema lasteraamatute illustratsioonide näitust „Värvilised ilmumised“ ja Mare Hundi illustratsioonide raamatule „Mesikäpa esikäpad“.

Iga aasta kevadel ja talvel käivad Rapla Keskraamatukogu lastetöötajad Rapla koolide aktustel, kus tunnustavad parimaid lugejaid.

Üheteistkümnendat aastat järjest valmib Rapla Keskraamatukogus voldik „Hea Raamat“.

Maaraamatukogu töötajatel on oluline roll kanda kogukonna tegemistes. Lasteürituste korraldamine suuremates raamatukogudes (Raplas, Kohilas, Märjamaal, Kehtnas) on võimalusterohkem ja mitmekesisem. Raamatukogudel, mille läheduses asub kool või lasteaed, on lihtsam tööd organiseerida.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused: LISA 4

Haridus- ja Teadusministeerium kuulutas 2019. aasta eesti keele aastaks.

Kõige laiemat kõlapinda saanud üritus Kohila raamatukogus oli eesti keele aasta auks korraldatud „Sahtliluule” konkurss. Võisteldi kahes vanusegrupis: täiskasvanud ja kuni 16-aastased lapsed. Märjamaal tähistati eesti keele aastat kahe suurema lasteüritusega. Märjamaa Gümnaasiumi 2. klassi õpilased koostasid ja kandsid ette omaloomingulise luulekava. Lastele oli suunatud raamatunäitus „Murded - eesti keele rikkus“. Kivi- Vigalas toimus mudilastele mõeldud üritus „Emakeel, põliskeel.“

Suvelugemine oli jätkuvalt populaarne. Sellel aastal viidi suvelugemise programm maakonnas läbi valdade põhiselt. Rapla vallas osales 78 last. Sel hooajal pakuti vanemale lugemisrühmale (7.-9. klass) ka inglisekeelset kirjandust. Parimatele suvelugejatele korraldati väljasõit - külastati trükikoda Printon, Rahva Raamatu logistikakeskust, Eesti Lastekirjanduse Keskust ja päeva lõpuks oli üllatusõit vaaterattal.

Märjamaa valla Suvelugemise programmis osales 116 last. Lõpuüritus toimus Eesti Nukuteatri Muuseumis, kus tutvustati lastele kirjanduseteose lavale toomise eri etappe, teatris peetavaid ameteid, lahendati ülesandeid, prooviti mängida lühinäidendit erinevate nukuliikidega.

Kohila raamatukogu juhataja Kristiina Bender kirjutab: „Kokku võttis suvelugemisest osa 111 last, loeti läbi 677 raamatut. Kõige rohkem oli osalejaid 4ndate klasside õpilaste seas, kuid raamatuhuvilisi oli kõigis vanuserühmades.” Kohila valla raamatukogude suvelugemise parimatele osalejatele tehti ekskursion Energia avastuskeskusesse Tallinnas.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 5

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	690	3	149

Koduteenindust teeb maakonnas 19 raamatukogu. Põhiteenuseks on teavikute laenutamine, sealjuures on suurenenud ajakirjanduse laenutamine, aga vastatakse ka infopäringutele ja antakse infotehnoloogilist abi. Maaraamatukogud toovad välja, et iga aastaga on koduteeninduse vajadus suurenenud, kuna elanikkond vananeb. Eelarvelisi vahendeid (näiteks transport) raamatukogudes koduteeninduseks ei ole, teenust osutatakse valdavalt sisetöötundide ajast. Koostööd omavalitsuse sotsiaaltöötajatega teeb Rapla Keskraamatukogu.

Tabel 6

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Hageri Hooldekodu	1	12
Kuuda Hooldekodu	1	15
Velise Kultuuriselts	1	327
Rapla Hooldekeskus	10	90
Märjamaa Haigla	3	36

Pakutavateks teenusteks olid ettelugemised ja teavikute laenutamine.

Teenuse, Hageri, Märjamaa Valla Raamatukogu ja Rapla Keskraamatukogu käisid hooldekodudes ja hooldushaiglas ette lugemas. Etteloetava kirjanduse valikul lähtutakse kuulajaskonnast. Hageri ja Kuuda Hooldekodudes laenutatakse soovijatele teavikuid.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vaba aja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

2019. aastal korraldati maakonna raamatukogudes 526 üritust, 592 näitust ja väljapanekut. Üritustel osales 12252 inimest, mis on 9% vähem kui eelmisel aastal. Raamatukogudes toimuvad üritused on tasuta. Rapla Keskraamatukogu korraldas 158 üritust, 93 näitust ja väljapanekut ning üritustel osales 5057 inimest, mis oli 5% eelmisest aastast vähem.

Näiteid teema-aastate ettevõtmistest:

Eesti keele aasta

Eesti keele aastat tähistas Kohila raamatukogu luulekonkursiga „Sahtliluule“. Osalesid luulehuvilised Jõgevamaalt, Saaremaalt, Pärnumaalt, Tartust, Raplamaalt, Kohilast ja mujalt Eestist. Näitusel „Eesti keel ja eesti meel“ olid välja pandud vanad grammatikaõpikud ja koolilugemikud kolleksionäär Olavi Verevi kogust.

Kabala raamatukogus õnnestusid hästi luulelugemise tunnid vabas õhus Salme Halliku mälestuspingil teemal „Emakeel on meie püsijäämise kese“.

Rapla Keskraamatukogus tähistati Emakeelepäeva Ilmar Tomuski ettekandega "Eesti keel kui riigikeel". Eesti keele aasta puhul koguti kokku eesti keele teemalised luuletused ja esitleti raamatukogu sissepääsu klaasuksel. Uut luuletust sai lugeda kord kuus Facebooki vahendusel ja Rapla Keskraamatukogu kodulehelt.

EV 100

Teenuse haruraamatukogu: koostöös MTÜ-ga Teenuse Naiste Ühendus toimusid Teenuse XII perepäeval ajalootund ja näitus teemal „Esemed meie ümber läbi 101 aasta”. Näitusel eksponeeriti Teenuse kogukonnalt kogutud esemeid aastatest 1918-2018. Raamatukogu koordineeris teadete edastamist ja esemete kogumist. Üritusest valmis DVD, mis oli EV100 raames kingitus kogukonnalt Eesti Vabariigile 100. Sünnipäevaks.

Purku raamatukogu: „...„EV100 igas külas“ tähistamiseks korraldasime ürituse, mis oli pühendatud Purkust pärit tantsujuhile Linda Rausile ning paigaldasime tema 110. sünniaastapäeva tähistamiseks Purku koolimaja juurde mälestuspingi.“

Rapla Keskraamatukogu: koostöös Kuusiku külaaktiiviga eksponeeriti fotonäitus "100 aastat Eesti ilma(teenistust) ja 99 aastat Kuusiku ilmajaama".

Laulu- ja tantsupeo juubeliaasta

Kuues raamatukogus eksponeeriti Raplamaa laulu- ja tantsupeo komisjoni eestvedamisel ellu kutsutud fotonäitust „Laulu- ja tantsupeo ootuses“. Laukna haruraamatukogus toimus laulu- ja tantsupeoaasta tähistamine koos peol osalenutega ja filmi „Laulev rahvas“ ühisvaatamine.

Kohtumised kirjanikega ja raamatuesitlused

Kivi-Vigala ja Märjamaa raamatukogus kohtusid kirjaniketuuri „Sõnaränd“ raames lugejatega Kai-Mai Olbri, Katrin Väli, Ann Alari ja Igor Kotjuh. Kohila raamatukogus Anneliis Kõiv ja Kerttu Rakke, Märjamaa Valla Raamatukogus Anti Saar, Heli Künnapas, Helga Nõu, Heli Reichardt ja Elo Selirand. Uudisteoste esitlusi oli 9. Oma uudisteoseid esitlesid näiteks: Anna-Kristiina Pae luulekogu „Lindudeta kevad“, Arvo Valton jutukogumikku „Selgeltnägija ja muid mõistujutte“ ja aforismikogumikku „Kes viimasena naerab, naerab üksinda“, Kaja Kallas raamatut „MEP. Neli aastat Euroopa Parlamendis“, Ülo Vooglaid teost „Elanikust kodanikuks“.

Rapla Keskraamatukogus esitleti raamatuid järgnevalt: Kaja Kallas „MEP. Neli aastat Euroopa Parlamendis“, Ülo Vooglaid „Elanikust kodanikuks“, Marko Pomerants „Minu ministriumid“, Marko Mihkelson "Murdeajastu", Jüri ja Laine Jänes „Nekrut läheb sõtta: Kustas Riedebachi päevikud 1897-1917", Mari Tammar “Hundihüüdja”, Tunne Kelam "Isamaa tõde hoieldes", Arno Pavel “Uasikuga Ukrainat avastamas”, Holger Oidjärv "Umajooga ja terviseabi", Raivo Kask "Lenduri jutud".

Luulelõunad: Purku Näitemängusõitlaste Selts esitas katkendeid Kristiina Ehini viimasest luulekogust "Aga armastusel on metsalinnu süda", kohal oli ka autor ise. Oma loomingut tutvustas Veronika Kivisilla ning Jaak Johanson esines katkenditega Uku Masingu 110. aastapäeva tähistamisel.

Loengud ja kohtumised

Kohila raamatukogus kuulati väemees Ralf Neemlaidi loengut „Rännak harmooniasse: südamega looduse rütmis“. Vana-Vigalas kohtuti Arno Paveliga teemal „Reisimuljeid Ukrainast“ ja Kaido Soom rääkis „Reisimuljeid kirikutest“.

Tuntud inimestest teenindasid Raplas raamatukogupäevade ajal lugejaid korvpallur Indrek Kajupank ja muusik Vaiko Eplik.

4.6.1 Kohalikul tasandil

Raamatukogude peamised koostööpartnerid kohalikul tasandil: koolid, lasteaiad, rahvamajad, kultuuri- ja haridusseltsid, külaseltsid, eakate klubid, käsitööringid, muuseumid, kunstikoolid, huvi- ja noortekeskused, hooldekodud. Esile tuuakse koostööd maakonnalehe Raplammaa Sõnumid ajakirjaniku Helerin Väroneniga.

- Raamatukogud kannavad kogukonnas kirjanduse ja raamatuga seonduvate sündmuste põhiraskust viies läbi kirjandusüritusi ja raamatuesitlusi.

Märjamaa Valla Raamatukogus esitleti Tunatoimkonna toimetistena välja antud „Märjamaa 650“ II osa (koostajad Jürgen Kusmin, Tõnu Mesila, Jaanus Kiili, Martin Andreller). Raamatule omistati Eesti Külaliikumise Kodukant tunnustus „EV100 igas külas“ ning tunnusplaat kinnitati Märjamaa raamatukogu seinale.

- Raamatukogud toimivad kogukonna kooskäimise paigana, kus käib koos küla aktiiv, seltsid, MTÜ-d.

Anneli Vesiallik Hageri raamatukogust: „Kord kuus saavad meie raamatukogus kokku piirkonna eakad“. Kohila raamatukogu võttis osa „Teeme Ära“ talgupäevast. Järgides talgukevade üleskutset meisterdada oma kogukonnale õueraamatukogu, avati maikuu raamatukogu ees Õueraamatukogu. Signe Mürkhain Valtu raamatukogust: „Raamatukogu ruumides toimusid Valtu käsitööringi kokkusaamised.“ Urve Murumets Sipa haruraamatukogust: „Raamatukogu on Sipa Naisseltsi kokkusaamise kohaks.“ Rapla

Keskraamatukogu viis kolmandat hooaega läbi uut kirjandust tutvustavat üritust „Teetund raamatuga“, samas jagasid osalejad ka oma lugemismuljeid

- Raamatukogud pakuvad kogukonna kunstnikele, hobikunstnikele ja loojatele näitusepindu.

Kristiina Bender: „Kohila raamatukogu pakub eelkõige oma kogukonna kunstnikele, hobikunstnikele ja loojatele näitusepindu, aga võimaldame näitusi teha ka väljaspool meie maakonna piire tegutsevatel loomeinimestel. Raamatukogus eksponeeritakse kunstnike, harrastuskunstnike ja käsitöölise töid ning kollektsionääride kogusid. Teeme selles osas koostööd koolide, lasteaedade ja kunstikooliga.“

- Raamatukogudes sai hääletada valla kaasava eelarve ettepanekute poolt. Märgitakse, et vajalik info liigub läbi raamatukogu nii vallast külla kui ka vastupidi.

Marje Rosenthal Kodila haruraamatukogust: „Raamatukogust on saadud abi reklaamide ja kuulutuste valmistamiseks. Raamatukogu on külas valla „käepikendus“.“

2019. aastal toimusid Riigikogu ja Euroopa Parlamendi valimised. Seitsmes raamatukogus asus hääletusruum raamatukogus ja raamatukogu töötaja tagas valimiskomisjoni töö.

- Raamatukogus tehakse koostööd ja esitatakse ühisprojekte kohalike vabaihendustega (MTÜ-d ja seltsid).

Hele-Mai Truuts Kabala raamatukogust: „Raamatukogu juures on kirjandus- ja käsitööseltsing, koostööd teeme MTÜ-ga Kappeli Külad ja Jalase Haridusseltsiga.“

Heidi Pregel Purku raamatukogust: „...jätkus koostöö MTÜ Purculiga, Eesti Huumorimuuseumiga.“ Mare Ülemaante Vana-Vigala raamatukogust teeb koostööd MTÜ-ga Vigala Ümarlaud. Inglise raamatukogul on koostöö kohaliku MTÜ-ga Inglise arendusselts.

- Raamatukogud koguvad ise ja pakuvad inimestele võimalust koduloolise materjali hoidmiseks ja säilitamiseks.

Küllil Kahl Kaiu raamatukogust: „...tantsin ise Kaiu naisrühmas, siis on raamatukogus hoiul Kaiu naisrühma meened ja tänukirjad.“ Ülle Ämarik Valgu haruraamatukogust: „Säilitame raamatukogu arhiivis koduloolist materjali (endise sovhoosi, külade kohta).“

Rapla Keskraamatukogu pakkus koduloolisi materjale toonud isikutele nende soovi korral asemele digiteeritud fotomaterjali. Aasta algul toimus eelneval aastal alanud mälestuste ja fotode kogumise kampaania “Enne kui Raplast sai linn” kokkuvõttev tänuüritus. Kogutud mälestused ning toodud fotod tehti kättesaadavaks raamatukogu veebilehel. Valik mälestusi ilmus maakonnalehes Raplamaa Sõnumid.

Kohalikku toidukultuuri tutvustava kodulooapäeva “Raplamaa maitset” salvestus on kättesaadav Rapla Keskraamatukogu tegemisi kajastaval DVD-l.

Märjamaa valla raamatukogud võtavad osa kodulookonverentsist, koostades teemakohase näituse. 2019. aasta teemaks oli „Sajand Vabadussõjast ja maareformist“.

- Koostöös omavalitsustega korraldavad valla keskraamatukogud vastuvõttu beebidele koos vanematega, kus antakse üle meene ning raamat “Pisike puu”.

Kokkuvõte Mariina Madissonilt Lelle raamatukogust:

- endise Lelle Kooli arhiivi säilitamine; kohalike tunnustuste arhiveerimine (erinevad medalid, karikad, aukirjad);
- kohalike sündmuste teadete ja kuulutuste kogumine;
- erinevate õpitubade korraldamine (helkurite valmistamine, käsitöökaartide tegemine jms.);
- raamatukogus ruumide kasutamine erinevateks kokkusaamisteks ja nõupidamisteks (kohalike MTÜ-de liikmed, näitering, aastavahetuspeo korraldustoimkond);
- Lelle mälumängu 6. hooaja läbiviimine;
- kohalike käsitöötegijate tööde näitusmüükide korraldamine.

4.6.2 Riiklikul tasandil

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing – koolitused ja töörühmades osalemine

Eesti Lastekirjanduse Keskus - koolitused, üleriigilised projektid

Eesti Rahvusraamatukogu – erialased koolitused, statistika

ETKA Andras – koolitused, täiskasvanud õppija nädala korraldamine

Kirjanike Liit – üleriigiline kirjandustuur „Sõnaränd“

Näituste ja ürituste korraldamisel olid Märjamaa Valla Raamatukogu koostööpartneriteks Nuku Muuseum („Suveraamat 2019“ programmi lõpetamine), Eesti Panga Muuseum, Eesti Kirjanike Liit, Haapsalu ja Läänemaa Muuseum, Riigiarhiiv, MTÜ Fenno-Ugria Asutus, Viljandi Muuseum, Trükimuuseum. Hoiuraamatukogu oli koostööpartneriks kogude korraldamisel.

Rapla Keskraamatukogus toimus koostöös Eesti Piibliseltsiga konverents “Reformatsioon. Keel. Piibel” koos näitusega. Luulelõunal esines Euroopa päeva puhul Pärnu luulesõprade ühendus Luuletaeva Latern õpetliku Euroopa-teemalise luulekavaga.

4.6.3 Rahvusvahelisel tasandil

37 maakonna raamatukogutöötajat külastasid Soome raamatukogusid. Kahepäevase reisi käigus tutvuti Helsingi keskraamatukogu Oodiga, mis oma disaini ja toimimispõhimõtetega on uuenduslik raamatukogu ja Lõuna-Karjala Lappeenranta Keskraamatukoguga.

Märjamaa Valla Raamatukogu võttis vastu ja tutvustas raamatukoguteenuseid ja töökorraldust Prantsusmaa raamatukogutöötajatele, lastetööd tutvustati Brave Kids (Poola) gruppide juhtidele Märjamaa folgipäevadel. Saksa kunstnik Thomas Scheileke korraldas kahel korral oma akrüülmaalide näituse Märjamaa raamatukogu lastekogus. Koostöö jätkub 2020. aastal.

Vana-Vigala haruraamatukogu külastas raamatukoguga tutvumise eesmärgil Belgia turismigrupp (tõlgiks oli Luc Saffre).

Varbola haruraamatukogu külastasid Märjamaa valla sõprusvalla Cesvaine töötajad.

Rapla Keskraamatukogus toimus festivali Saksa Kevad raames koostöös Rapla koolidega õpilasnäitus Mecklenburg-Vorpommerni liidumaast.

Koostöös Rapla Keskraamatukogu nõukogu liikme ja luuletaja Ly Seppel-Ehiniga sai teoks Soome kirjaniku Antti Tuuri kohtumine lugejatega Raplas. Kohtumisele eelneval päeval said huvilised Rapla kinos vaadata filmi "Igitsee".

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

2019. aastal viidi maakonna raamatukogudes läbi 218 rühmakoolitust 2318-le inimesele ja 867 individuaalkoolitust 1097-le osalejale. Kasvas individuaalkoolitustes osalenute arv, mõnevõrra vähenes rühmakoolitustel osalenute arv.

Raamatukogudes tehtava kasutajakoolituse vajalikkus kasvab, kuna enamik riigi- ja erasektori teenustest on kättesaadavad e-keskkonnas.

Individuaalkoolituste vajajad ja teemad

Individuaalkoolitusi vajasid eelkõige eakamad inimesed ja need, kes igapäevaselt ei kasuta arvutit või nutiseadmeid. Kõige enam abistati ja õpetati individuaalselt nutiseadmete kasutamist: sõnumite saatmine, seadistamine, interneti kasutamine. Jätkuvalt vajati abi e-teenuste kasutamisel, e-kirjade saatmisel, sõidukaartide isikustamisel, tulu- ja tervisedeklaratsioonide täitmisel, internetipanga ja paberivaba ARK-i kasutamisel, väljatrükkide tegemisel, fotode töötlemisel, digiallkirjastamisel, ID-kaardi kasutamisel e-teenuste juures, sertifikaatide uuendamisel, e-piletite ostmisel, sõiduplaanide kasutamisel, CV koostamisel, trükiste tellimisel e-keskkonnast, RIKSWEB-i ja e-PRIA kasutamisel, sotsiaalmeedia kontode loomisel, failide lisamisel kirjadele, Maa-ameti kaardirakenduse kasutamisel, SAAGA ja GENI kasutamisel.

Kivi-Vigala raamatukogu külastajatele toimus 70 individuaalkoolitust, milles oli osalejaid 90 ja kolm rühmakoolitust, milles osales 12 inimest. Suur osa arvutiallastest koolitustest on seotud pangatoimingutega, e-kirja saatmisega, dokumentide digiallkirjastamise ning e-PRIA, eesti.ee, digilugu.ee ja teiste infoportaalide kasutamisega.

Lelle raamatukogu korraldas digioskuste rühmakoolituse täiskasvanutele, koolitaja oli BCS koolitus. Osalejaid oli 16.

Rapla Keskraamatukogu IT konsultant võttis osa üleriiklikest IT kampaaniatest - Nutiakadeemia, Ole IT vaatlik. Järsult on suurenenud keskraamatukogus vanemaealiste hulgas nutiseadmete ja arvutiabi soovijate arv, nii tehti individuaalkoolitusi 2018. aastal 62, 2019. aastal 276. Abi on vajatud nutitelefonide erinevate rakenduste kasutamisel, ID-kaardiga allkirjastamisel, kirjade saatmisel, dokumenditöötlusel.

Rapla Keskraamatukogu IT konsultant pakub nutiseadmete alast koolitust kõigile huvilistele maakonna raamatukogudes.

14 raamatukogus korraldati praktilisi koolitusi ja õpitubasid. Kohila raamatukogus korraldas Kristi Solvak töötoa „Metallid ökovahenditega särama“, Järlepa raamatukogu käsitöö õpiringis toimus kirivöö koolitus, Kabala raamatukogus „Susside valmistamise töötoad“.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogu teenuste kohta leiab infot raamatukogu kodulehelt või ajaveebist, omavalitsuse kodulehelt, Facebookist ning Instagramist. Lugejad suhtlevad raamatukoguga sotsiaalmeedia kaudu ning päringuid ja reserveerimissoove saadetakse elektronposti teel. Raamatukoguhoidjate hinnangul on veebikeskkondade kasutamine järjest suurenev ja kõige kiirem ning tulemuslikum info edastamise võimalus.

- 29-st üldkasutatavast raamatukogust on koduleht või ajaveeb 27-l.
- Interaktiivseid teenuseid, mis hõlbustavad teabe vahendamist kasutajate ja raamatukogu vahel või on mõeldud raamatukogusiseseks kasutuseks registreeriti 60 ja raamatukogupoolsete postituste arv oli 2636, mis on 119 võrra rohkem kui eelmisel aastal.
- Sotsiaalmeediakanalitest on kõige kasutatavam Facebook, mida kasutatakse info jagamiseks ja suhtlemiseks kasutajatega, lugejad suhtlevad läbi Facebooki raamatukoguhoidjatega teavikute pikendamise küsimuses ja lisainfo saamiseks ürituste kohta.
- Töölase info saamiseks ja jagamiseks kasutatakse Rapla maakonna raamatukogude veebipõhist infolehte.
- Info jagamiseks kasutatakse e-posti, paber kandjal reklaami infotahvliitel ja telefoni.

Mariina Madisson: „Lelle Raamatukogu jagab oma teenuste ja raamatukogus toimuva kohta infot raamatukogu ajaveebis (<http://lelleraamatukogu.blogspot.com/>), kohaliku omavalitsuse kodulehel, Kehtna valla lehes Valla Vaatleja ning sotsiaalmeedias (Facebook Lelle rahvamaja avalikul kontol ja suletud kogukonna grupis Meie Lelle).”

Kodulehtedel ja blogides edastatakse infot mitte ainult raamatukogus toimuvate ürituste kohta, vaid ka teistest piirkonnas toimuvates ettevõtmistest.

Märjamaa Valla Raamatukogu direktor Ede Talistu toob välja, et oluline tähtsus raamatukogude turunduses ja reklaamis on nende ruumides toimuvatel üritustel ja koolitustel, millest osavõtjatele tutvustatakse ka raamatukogu. Vajalik on raamatukogude osalemine ülevallalistel üritustel. 2019. aastal osaleti traditsioonilisel Märjamaa valla kodulookonverentsil temaatilise näitusega ja Märjamaa Folgil kasutatud raamatute suurmüügiga. Võeti osa ülevabariigilisest „Maal elamise päevast“, mis oli korraldatud eesmärgiga tutvustada kohalikke asutusi ja nende pakutavaid teenuseid.

Kohila raamatukogul on oma reklaamtrükised ja meened - laste ja täiskasvanute järjehoidjad, puidust järjehoidja, raamatukogu kruus, eesti- ja ingliskeelne raamatukogu voldik.

Rapla Keskraamatukogu sündmuste info ilmub igal nädalal Raplamaa Sõnumites „Kuhu minna“ rubriigis. Raplamaa Sõnumid on meie tegemisi kajastanud 19 artiklis. Kord kuus ilmuv valla lehes Rapla Teataja on Rapla Keskraamatukogu sündmuste rubriik koos ürituste kuulutustega ja üritused on eraldi kajastust saanud 3 lehenumbri. Raamatukogu üritustest teavitatakse kodulehel <http://www.raplakrk.ee>, Facebookis, Raplamaa infoportaalil www.raplamaa.ee ja Rapla valla kodulehe ürituste kalendris <https://rapla.kovtp.ee/kalender>. TreRaadio tutvustab tööpäevahommikuti raamatukogu poolt koostatud vanade ajalehtede väljanappeid ja jooksvalt toimuvaid üritusi.

4.9 Andmebaasid

Rapla maakonna raamatukogud kasutavad 2015. aastast kataloogi- ja infosüsteemi RIKS. RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2019. aastal kokku 295 uut kirjet. Artiklite bibliografeerimise vajadus on vähenenud. Kohapeal bibliografeeritakse artikleid valikuliselt - eelistatult kodulooteemalisi ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid, viitega täistekstile Digari arhiivis. Kokku oli andmebaasis 2019. aasta lõpul 18855 artiklikirjet.

Raamatukogud pakuvad oma veebilehtede kaudu võimalust kasutada e-katalooge RIKS, URRAM ja ESTER.

Raamatukogude veebilehtedel on lingid andmebaasidele, riigi- ja mäluasutustele ning kodanikuportaalidele, raamatublogidele, sõnastikele, kultuurikalendritele jm infokanalitele. Valiku teeb raamatukogutöötaja, lähtudes oma isiklikust arvamusest. Raamatukoguhoidjad tõdevad, et puudub teadmine sellest, kui palju andmebaase tegelikult kasutatakse.

5. 2020. aasta tegevused

- Valdade keskraamatukogud toovad välja, et üha enam osaletakse ülevallalistel ettevõtmistel.
- 2020. aasta teema-aastate tähistamine. Rahvajutu aasta raames tutvustatakse suulist kultuuripärandit. Raamatukogud aitavad kaasa digiteeritud kultuuripärandi tutvustamisele ja kättesaadavaks tegemisele läbi kasutajakoolituse ning teabe jagamise raamatukogu veebiväljundites ja sotsiaalmeedias.
- Rapla Keskraamatukogu pakub koduloolisi materjale toonud isikutele tänuks vastu nende soovi korral digiteeritud fotomaterjali.
- Digikultuuri teema-aastal loeb iga maakonna raamatukoguhoidja läbi vähemalt ühe e-raamatu ja jagab saadud kogemust kasutajatega.
- 2020. aastal jätkavad valla keskraamatukogudena tegutsevad Rapla, Kehtna ja Märjamaa Valla raamatukogud tööd ühinemisleppes tulenevalt töötasude, eelarvete, töökorralduse ühtlustamisel seoses dokumentatsiooni muutmisega.
- Erinevate kõrvalteenuste osa raamatukogudes kasvab. Olulisemaks muutub raamatukogu ruum kui teenus. Inimesed kasutaksid raamatukogu (kaug)töökohana, aga see eeldab kaasaegse sisustusega ja hea tehnilise tasemega raamatukoguruume. Tänapäevaste raamatukogude füüsiline keskkond ei ole selliste teenuste osutamiseks piisavalt atraktiivne.
- 6 raamatukogu on märkinud, et võtavad kasutusele sotsiaalvõrgustiku kanaleid (Instagram, Facebook).
- Analüüsimise statistiliste andmete põhjal ja valla keskraamatukogude osavõtul haruraamatukogude tööd, teenuste taset ja pakkumist omavalitsustes.
- RVL raamaturingi korraldamine Raplamaal.
- Rapla Keskraamatukogu koostöö korraldamine Rapla Gümnaasiumiga.
- Erasmus+ projekti käigus õpiränne 5le töötajale Aarhuse raamatukokku Dokk-1.

Koostajad: Katrin Niklus, Tiina Talvet, Kristel Murel, Õie Paaslepp

Direktor
Õie Paaslepp

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Alu HRK	1	16	
Eidapere HRK	2	22	
Hageri RK	1	16	
Hagudi HRK	2	22	
Haimre HRK	1	16	
Ingliste HRK	3	27	
Juuru HRK	1	16	
Järlepa HRK	1	16	
Järvakandi HRK	2	22	
Kabala HRK	1	16	
Kaiu HRK	2	22	
Kehtna KKK	4	32	490
Kivi-Vigala HRK	3	26	
Kodila HRK	2	22	
Kohila RK	11	417	2337
Kuimetsa HRK	1	16	
Laukna HRK	1	16	
Lelle HRK	2	21	
Märjamaa VR	8	122	2235 (sh sõidukulud)
Purku HRK	2	26	
Raikküla HRK	1	16	
Rapla KKK	22	228	4509 (sh sõidukulud)
Sipa HRK	1	16	

Teenuse HRK	1	16	
Vahastu HRK	1	16	
Valgu HRK	4	34	
Valtu HRK	3	112	590
Vana-Vigala HRK	2	22	
Varbola HRK	3	25	

Valdavalt ei ole haruraamtukogudel võimalik koolituskulusid välja tuua.

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Kodulugu ja paikkond: Mare Ülemaante, Urve Ellandi, Heidi Pregel, Õie Paaslepp

Kirjandusteemalised ettekanded, loengud: Urve Nurmik, Annika Toom, Age Tekku, Kaja Tammar, Pille Matt

Raamatukogu töökorraldus ja turundus: Kristiina Bender, Ede Talistu, Õie Paaslepp, Monika Kase, Urve Nurmik

Raamatu „Pisike puu“ üleandmine: Ede Talistu, Silvi Lukjanov, Õie Paaslepp, Kaja Tammar

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2019)
Kohila raamatukogu	Kivist vihmaveerenide paigaldamine, veerenide betoonitööd, katusekivide paigaldamine, katuse parandus.
Kuimetsa	Osaline katuse vahetus
Purku raamatukogu	Valgustite, lampide vahetus
Vana-Vigala haruraamatukogu	Paigaldatud jalgrattahoidik, küttesüsteemi pisiremont, ümbruse korrashoid
Märjamaa raamatukogu	Peaukse remont Paigaldatud uus välitrepi plaat (libisemistõkkega betoonplaat) Korduv ventilatsioonisüsteemi remont
Kivi-Vigala haruraamatukogu	Fassaadi soojustamine ja värvimine
Valgu haruraamatukogu	Kolme seinavalgusti vahetus
Varbola haruraamatukogu	Hoidla amortiseerunud riulite väljavahetus kapp-riulite vastu

LISA 4. Laste ja noorteüritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
------------------	--------------	----------------

Alu haruraamatukogu	Kohtumine Ilmar Trulliga	41
	Emakeelepäev Alu lasteaias	46
	Rao Heidmetsa animafilmi koolitus-6x	56
	Töövarjupäev	1
	Raamatukogutunnid- 11	117
	Näitus „Aastaajad“ - Sinilille lasteaia fotojaht	
Eidapere raamatukogu	Individaalkoolitused	15
Hageri raamatukogu	Ettelugemine Sutlema lasteaias „Linnupesa“ (2 rühma)	18
	Kohtumine lastekirjanik Aidi Vallikuga (Kohila Gümnaasiumi Hageri klassid)	48
	Hageri kool 110 (meenutusi) Hageri klassides	46
Hagudi haruraamatukogu	Suvelugemine	23
	Ettelugemine eelkooliealistele	13
	Orienteerumismäng raamatukogus	23
Haimre raamatukogu	Emakeelepäev	13
	Jututuba	17
	Suvelugemine	1
Ingliste	Muinasjutupäev	14
	Ettelugemispäev	12
	Emakeelepäev	10
	Öölugemine	41
	Lastefilm „Päsuke Manou“	13
	Lastefilm „Kaptan Morten“	7
Juuru	Raamatukogutund lasteaialastele	11
	Kohtumine Marko Kalduri ja Valge Tähekiirega	37
	Suvelugemine	7
Järlepa	Vabariigi aastapäeva tähistamine	52
	Kostüümipidu „Ma olen...“	50
	Teemapäevad- 5x	180
Kaiu	Öölugemine Kaiu Põhikoolis	38
	Ettelugemise päev Kaiu lasteaias	41
Kehtna	Kohtumine kirjanik Jaan Keskeliga	65
	Teele Ojasalu „Operikino- mis ja kellele“ tutvustus (kutsehariduskeskuse õppurid)	37
	Suvelugemine 2019	22
	Ettelugemispäeva kohtumised	70
	Kohtumine lastekirjanik Anu Laansaluga (põhikooli õpilased)	16
	Mardi-Kadri töötoad (põhikooli õpilased)	32
	Töötuba „Sõnumiga jõuluehe“ (põhikooli õpilastele)	2
	Raamatulaager (põhikooli õpilased)	15
	Luuleõhtu „Luuletus kui hinge palsam“	14

	(Kehtna KHK noored)	
Kivi- Vigala	Lugemisisu	12
	Emakeel, põliskeeled	10
	Illustratsioonide teematund	12
	Külas kirjanik ja tõlkija Anti Saar	27
	Kirjaniketuur „Sõnaränd“ 2019	13
	Hommikuhämarus – jututund lastele	11
Kohila	Kohila koolituskeskuse keraamika eriala õpilaste näituse „Meie pidu“ avamine	9
	Külas lastekirjanik Kairi Look	32
	Külas lasteraamatute autor Pille Matt	13
	Fotonäituse „Laulu- ja tantsupeo ootuses“ avamine, esines Kohila gümnaasiumi mudilaskoor	27
	Muinasjutu-kunstituba huviringi õpilaste näituse „Päike läheb puhkusele“ avamine	14
	Koolivaheaja viktoriin 4.-6. kl õpilastele	9
	Ettelugemispäev-Sipsiku lasteaia vanematele rühmadele luges katkendeid Andrus Kivirähu lasteraamatust „Sirli, Siim ja saladused“ näitleja Kait Kall	36
	Külas lastekirjanik Aidi Vallik	35
	Muinasjutu-kunstituba huviringi õpilaste näituse „Jõulumuinasjutt“ avamine	14
Kuimetsa	Öölugemine	38
	Ettelugemise päev	41
Laukna	„Linnupesa“rühma raamatukogukülastus	7
	Ettelugemistund, ettelugemispäev	17
	Emakeelepäev	18
Lelle	Ettelugemine	16
	Laste meisterduste näitus	14
Märjamaa	Kertu joonistamishommik (2x)	15
	Üleriigilise kirjandusmängu 2019 Rapla maakonna eelvoorust osavõtt.	12
	Tähistasime luulekavaga emakeelepäeva MG II klass. E. Burmeister, 4.c klass A. Sinikas	48
	Kohtumine kirjanik Heli Künnapase ja Anti Saarega	101
	Aprillikuu naljajutte-ja lugusid vestsid 3c klass.	26
	Mari muinasjutuhommikud (5x)	52
	Lugemisprogrammi "Loeme koos" pidulik lõpetamine	74
	Märjamaa Muusika- ja	10

	Kunstkooli eelkooli "Maali Näituse" pidulik avamine	
	Suvelugemise pidulik lõpetamine Tallinnas NUKU teater ja muuseumis.	50
	Ülevabariigilisel maaelu tutvustaval päeval lastekogus lastele orienteerumismäng ja ristsõna lahendamine.	13
	Rahvusvahelisel muusikapäeval esines põhikooli õpilastele muusik ja muinasjutuvestja Polina Tšerkassova.	107
	Ettelugemise võistlus 4. klassidele "Heal meelel ja ilusal keelel"	12
	Ettelugemise päev 1 klassi lastele, alustasime lugemisprogrammiga „Lugemisisu“	44
	Ettelugemise hommikud lasteaialastele (5x)	93
Purku	Kino „Muumi Plaza“	12
	Emakeelepäev	10
	Naljakuu hommik	14
	Lihavõttepühad	12
	Katsete õhtu	11
	Ettelugemispäev	19
	Muinasjutuõhtu Polinaga	28
	Jõuluhommik	18
Rapla Keskraamatukogu	Muinasjutuõhtud mudilastele- 9 X	259 last + 153 TK
	Muinasjutu hooaja lõpetamine, külas teatribuss etendusega "Saladuste puu"	34 last + 16 TK
	Netikirjariini 5 voozu ja hooaja lõpetamine	850 last + 15 TK
	Kohtumine kirjanik Ene Sepaga	70 last + 7 TK
	Kohtumine kirjanik Ilmar Trulliga- 2x	105 last + 16 TK
	Kohtumine kirjanik Koidu Ferreiraga- 2x	86 last + 8 TK
	Suvelugemise lõpetamine	46 last + 4 TK
	Tublilide lugejate tunnustamised koolides	820 last + 60 TK
	Kirjandusmängu maakondlik eelvoor	42 last + 10 TK
	Ettelugemise võistlus "Heal meelel ja ilusal keelel" maakondlik voor	27 last + 14 TK
	Põhjamaade kirjandusnädala "Pidu Põhjalas" tähistamine- 6x	103 last + 24 TK
	Rapla Vesiroosi Kooli	30 last + 4 TK

	raamatulaager	
	Teraapiakoera seansid - 14x	55 last + 57 TK
	Jõuluhommik raamatukogus- 9x	190 last + 30 TK
	Grupikoolitused, teematunnid, ekskursioonid	210 last + 12 täiskasvanut
	Lugeja soovitab, Kirke Teder RKK VIA klass	23 last + 3 TK
	Raamatute väljapanek- 12x	
Sipa	Raamatute ettelugemine 5 x, raamatute tutvustamine lasteaialastele	26
Vahastu	Ettelugemispäev Kaiu lasteaias	41
	Õölugemine Kaiu Põhikoolis 1-4 klass	38
Valgu	Programmi „Lugemisisu” tutvustamine, ülesannete lahendamine, lõpuüritus	59
	Lugemisisu tänuüritus	29
	Viktoriin raamatutegelastest	17
	Ettelugemine 2x	72
Valtu	Suvelugemine 2019	15
	Soovitava kirjandusega tutvumine	15
	Tutvumine raamatukoguga	14
	Raamatute väljapanekud 12 x	
	Näitus „Kehtna Kunstide Kooli õpilaste tööd“	
	Näitus „Luuletustest inspireeritud pildid“	
	Raamatunäitus 5x	
Vana- Vigala	Uudiskirjanduse tutvustamine	6
	Ettelugemine lasteaias	14
Varbola	Raamatukogutund "Kindlused, lossid, müüdid, muistendid, legendid"	23

LISA 5. Raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesannete täitmine

Hinnangu keskraamatukogu tööle peaksid andma maakonna raamatukogude töötajad. Tõese hinnangu saamiseks peaks seda tegema kultuuriministeerium või omavalitsuste liit (küsitlus; uuring).

Maakonnaraamatukogu ja keskraamatukogu ülesanded raamatukoguteeninduse koordineerimisel on:

1) kogude komplekteerimine ja töötlemine

- Maakonna 3 omavalitsusega on sõlmitud hankeleping, mis sätestab hangitavate teavikute summa, teavikute hankega kaasnevad kulud (serveri hooldus, kantselei- ja transpordikulud), täienduskoolituse korraldamiseks tehtavad jooksvad kulud.

- Info teavikute komplekteerimiseks erinevatele sihtgruppidele (kirjanduslik õpiring tutvustab uusi teavikuid kaks korda aastas - tagasiside maakonna raamatukogudelt on väga positiivne).
- Kokkulepped uue teaviku hankimiseks on kolme kirjastusega, mis pakuvad meile odavaimat hinda.
- Vastutame Rapla maakonnas korrektsete kirjete eest andmebaasis RIKS. Eelmise aasta lõpul liideti Kehtna raamatukogu kogu RIKS-i. Tegeleme kirjete ühitamisega, tööd jätkame 2020. aastal.

2) rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine

- RIKS-i kodulooliste artiklikirjete baasi lisati 2019. aastal kokku 295 uut kirjet. Artiklite bibliografeerimise vajadus on vähenenud. Kohapeal bibliografeeritakse artikleid valikuliselt - eelistatult kodulooteemalisi ning raamatukogude tegemisi puudutavaid artikleid, viitega täistekstile Digari arhiivis. Kokku oli andmebaasis 2019. aasta lõpul 18855 artiklikirjet.

3) rahvaraamatukogude statistilise aruandluse korraldamine ja tegevuse analüüsimine

- Aruandlust korraldame vastavalt kehtivale seadusele.
- Viime läbi töölaseid nõupidamisi omavalitsustes ja raamatukogudes, kus analüüsime raamatukogu tegevust statistiliste näitajate alusel. Näiteks 2019. aastal analüüsisime töökorraldust kuues raamatukogus (lahtiolekuaegade analüüs, kogude kasutatavus, töökorraldus).

4) erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine.

2019. aastal nõustati kohtadel raamatukogusid 42 korral.

- Kogude puhastamine ja paigutus kümnes raamatukogus (viidad, liigieraldajad).
- Inventuuride rakendamine ja läbiviimine seitsmes raamatukogus.
- Raamatukogude struktuuri muutustega seonduvad probleemid. 2019. aastal korraldasime 7 nõupidamist omavalitsuste ametnike osavõtul. Haldusreformiga seoses on tõusnud vajadus nõustada KOV ametnikke, kes seostavad raamatukogude tegevust valdavalt traditsioonilise raamatute laenutamise ja raamatukogu maapiirkonnas võiks täita valla teenuskeskuse ülesannet.
- Kolmele uuele raamatukogutöötajale tegime väljaõppe kohtadel ja keskraamatukogus.

Täienduskoolitus:

Rapla Keskraamatukogu korraldas maakonna raamatukogudele täienduskoolitust vastavalt 2019. aasta koolitusplaanile. Koolitusplaani koostamisel lähtusime erialasest vajadusest, raamatukoguhoidjate ettepanekutest, eelarvelistest vahenditest ja kutsenõuetest.

Raamatukogutöötajatele vahendatakse erinevate koolituspakkujate infot „Rapla maakonna raamatukogude infolehes“.

Rapla Keskraamatukogu korraldas 2019. aastal maakonna raamatukoguhoidjatele 6 seminar-nõupidamist, 3 õppesõitu ja 3 koolitust (maht 24 ak.t.). Suuremas mahus koolitusi, mis eeldavad ühe töötajaga raamatukogu sulgemist, teha ei saa.

Ainult projektide toel ei ole maakonna keskraamatukogul võimalik koolitusi planeerida ja korraldada. Riik peaks andma maakonna keskraamatukogule igal aastal kindla summa, mis võimaldaks süsteemselt erialast koolitust pikema aja peale ette planeerida.

Raamatukogusiseselt kasutame alates 2010. aastast „Rapla maakonna raamatukogude infolehte“, kus jagame tööalast informatsiooni (raamatute tellimine, koolitusvõimalused, info vahetamine jne.).

Maakondlike projektide koordineerimine 2019. aastal:

- Rapla Keskraamatukogu IT juht võttis osa üleriiklikest IT kampaaniatest - Nutiakadeemia, Ole IT vaatlik ja pakub nutiseadmete alast koolitust kõigile huvilistele maakonna raamatukogudes.
- Rapla Keskraamatukogu korraldab X maakonna koduloouurijatele traditsioonilist koduloopäeva.
- Eesti Lastekirjanduse Keskuse algatused: kirjanduslik mälumäng, ettelugemise võistlus, programm „Aitan lapsi raamatute juurde“.
- Rapla Keskraamatukogu poolt ellu kutsutud koordineeritud ettevõtmised: „Suvelugemine“, „Netikirjariin“, „Ettelugemiskonkurss“, kirjanduslik mälumäng.